

Lancasterin Schoulun Konsti,
Turussa ja Turussa,

joita edesparmaan sen muoto ja tapa, Kuinga tästä pitä
Schoulun lasten itseenkä käyttämään sekä itseään,
että opettajansa kohtaan, ja miesti heidän
pitä vaarintottaman kaikkia heidän
menetyksensä sekä Schoulun
että kotona olleensa,

Esipuhe,

Minun Rakas Lukianin, Se taita olla
yhtä kaikki, jos sinä tiedät kuka tämän Kirjan
on kirjoittanut eli ei, Mutta kuitenkin se tietä anne
taan, että minä Nuonna 1825, Turussa olevaisesta
Dappein. Rakausesta sain Kysymyksen syhdän Korki
asti-oppinein, Kunnioitetun Herran Pastorin kautta,
jos minun piti menemään Turkuun tutkistelemaan
Lancasterin Schoulun Konstia, johon Kysymy-
seen minä myös olin myöndyväinen, ja menin
sitä tutkistelemaan, ja löysin sen olevan hyö-
dyllisen, Minä joka myös olen Lasten opettaja,
tädittäin sen paljon hyvää matkaan saatta-
van, Lukemisesta, Kirjoituksesta, Räkänämisestä
jotka siellä juuri peikaisesti opitaan sen kilvoi-
tusen ja järjestyksen tähden kuin sinä Schoulunsa
on, ja yhdeille opettajalle ei ole huvittavai-
samba ja ilahuttavaisamba työtä kuin se jos
ta hän hedelmän näke, huomaiten ettei hänen
oppinsa ole turhaan rauvenut, vaan vuotanut
niinkuin öljy. — Niin olen minä seuraisi-
sti ylikatsonut, tutkistellut ja itelleni oppia hy-
växi nähnyt, ja muille tiedoksi ja kehoitukseksi
ylöskirjoittanut Lancasterin Schoulun Konstia,
Lancasterin Schoulun Salissa, Rosenthalin Taloi-
sa, Turun kaupungissa, Kirjoiteltu Huhti-Kuussa
siltä 11:nestä niin 22:ten Päivän asti, Nuonna 1826,
Suomalaisiin Lasten opettaja
T. A.

Päivä päivältä on se havaittu, että Suomen kansa
on vahvistunut kaikenlaisesta tiedosta ja vii-
jaudesta, josta ne korkia-arrivaisemat Suomeen
oppineet ovat saaneet ilolla nähdä, Ettei heidän
työnsä ole turhan rauvenut, koska he kaikellai-
silla kirjoilla ovat pyytäneet Suomen-Kansaa ylös-
valaista, ja jokainen joka tuntee ojsän-
maan rak-
kauden rinnassansa palavan, pitää myös heidän kal-
limonansa muistosa,

Kaksi asiaa on josta yhteinen kansa Suomessa vie-
lä suuresti kaipaa, nimittäin, että kirjoittaminen
ja räkänäminen tuliz suurimpaan taimeen saatetuksi,
Kirjoitus on jo muutamille tuttu yhteisen kansan sea-
sa, ja toivotaan vielä paremman usimaan tulevan,
jillä ihanalla toivolla, koska usiamalla nähdään
halu olevan sita oppia, Mutta räkänäminen on
vielä juuri tundermataan Suomalaisille, Mutta
koska Lancasterin Schoulunsa tuliz levitetyksi usi-
ambaan paikka kundaan, joka jo Turussa paljon
on matkaan saattanut, ja vaikuttanut niiden köy-
hain lasten tykönä, joita Vanhemmat ei voisi muikin
Schoulun kustanta, Mutta siellä ovat saaneet op-
pia lukeman, kirjoittaman ja räkänämään ilman
marata, Se on jo yhteiselle kansalle. Kruusein
ja Viikko-Sanomain kautta tiedoksi annettu, joka ei
sen puolesta ole täfäkän vaarallinen mainita, nimite-
tään, että se ensin sai alkunsa Englandissa, ja on jo
ka maan paikassa melkkein kuuluisesti tullut, Sen
nimi: joka tämän Schoulun ensin alkai, oli Josefok
Lancaster, jonzatähden se Lancasterin Schoulunsa kut-
sutaan,

Tätä jargen ylistettävää Lancasterin Schoulun
Konstian nyt kirjoittamaan, seurauiselta tavalla,
1. Lukemisesta,

Catechismuksen lukemisesta he kuulustellaan opetta-
jalta, ulkoa lukemisesta, ja jos he ymmärtävät sita
kuin he ovat lukeet, Catechismuksesta lukevat he, Ei
ainsastansa Chap Suebeliuxen sanat, vaan myös ne

Pyhän Raamatun taiditukset, Samalla ajalla kuin opetta-
jakin kuulustele heitä, niin Pää-Monitori on myös, si-
nä läsnä, ja luette, ja nimittä opettajalle, kuka taitaa
hyvin; ja kuka huonepi hänen luvunsa,

Lukemista Puoli-Ringistä,

Siinä on heille fangen merkkinen lukeminen; heidän
Monitorinsa peränkatfanon alla, josta heidän ymmär-
nyksensä tulee hyvin koetelluksi, joka ei kuitengon ole
heille rasittavasta, vaan niinkuin huvittavasta
työstä, He seisovat Monitorinsa ympärille, ja lukevat,
yhdessä Wänsyn eli kappaleen, ja koska hän sen on luke-
nut, niin hän diskuleraa jälkensä sen päälle, josta minä
stan Epimerkiksi yhden Textin selityksen alla seuraavai-
sesti,

Apost. T. 26, Niin Agrippa sanai Paulille, Sinun on
lupa puhua edestänsä, Sillain Pauli ojensi kätensä,
ja vastais edestänsä,

Sitten kuin lappi nyt näin on lukeut, Niin hän jälle
kyffyy ja vastaa sen seuraavalla tavalla itfelleensä,

Mitä Agrippa sanai Paulille? Vastaus, Sinun on
lupa puhua edestänsä,

Mitä Pauli sitten teki? Vastaus, Ojensi kätensä,

Mitä hän sitten rupais tekemään? Vastaus, Vastaman
edestänsä, j. n. e.,

Luku-Tauluista,

Mitä Bakstaven tundenisen, Staramisen ja Lukemisen
alkuun tulee, Niin on yhden arkin laueudesta fenkaldai-
sia prändättyitä Tauluja-puurilla Bakstavilla, josta on joka
Taulu erillailla fenkaldaisilla stamavilla ja lukemi-
silla edespanda kuin kukin Luokka tuntuu, josta laui-
ammi ymmärrys saadaan; Luku-Luokkain tutkimosta,
Käittein Tauluin lukeminen tapaktuu kaikki Puoli-
Ringistä, Ne ovat seinästä, ja Luokka-Monitorit näyt-
tävät yhdellä puolella Kyymästä pitkellä tikulla niitä
Bakstavia ja stamavia lappilla, Käifä Tauluista
on aikiällä kädellä ylisestä kulmasta järjestyz Numme-
ro, ja vastamalla kädellä Luokka Nummero, ja se Num-
mero joka ajottaa; kuinga mones Taulu se finä; ja finä
Luokasta on, sillä yhtä Luokkaa päällä on niitä monda,
jotka kaikki ovat eri sijälläpidosta,

Kirjasta,

Niinkuin jo sanottin, että luku-Tauluja on eri laadu-
sta joka Luokasta, Niistä on ainosaansa se kirjastus, 1.
että niistä näke monda lasta yhdestä Taulusta, koska
se on seinästä, ja on sen puolesta myös, hyviä, että lappet
usiakin jotka hitaat oppiman ovat; kuluttavat rikki
sen A. B. C. pladin, ennen kuin he oppivat Bakstavit,
tämän kautta tulee se esteeksi, 2. Nyt on saanut Lap-
set

set Tauluista lukemisen alun, että he sanaxi, Niin
jitten vasta annetaan heille Kirjasta luvunsa, Tavalliset
Kirjat, joita Lancasterin. Skoulussa luetaan, ovat feu-
ravaiset, A. B. C. Kirjaa, O. Sebeliuxen, ja O. Mä-
lerin. Kategizmusta, Bibliaa, Uutta Testamentia, Sten-
tuden-opsin: Historiaa, Hyödyllistä: Kirjasta Suomen
Töistä, j. n. e., Ruotsalaiset Lappet lukevat myös
Geografie, jota Kirja ei ole Suomessa, Se Kirja juttele
Waldakunnista ja Kanfajista, Waikka muita Kirjaja lu-
etaan, ei kuitengon sen puolesta Tauluja unhoitet-
ta, Niitä luetaan myös jokapäivä,

Puoli Ringistä,

Lappet seisovat ympärillä Skoulua seinästä vas-
taan pienistä osista, 5. eli 6. lasta aina yhdessä, ja niin-
kuin he finä seisovat kaansa, sentähden se kut su-
taan Puoli-Ringiksi,

Luokista,

Siinä Skoulussa on 8. duxan sekä Luku-Luokkia: että
Kirjastus-Luokkia, Niistä opetettaan Suomea, Ruotsalai-
sta Luku-Luokkaa on kaksi, Räkänäys-Luokkaa on 10:neen,
Ruotsalaiset ja Suomalaiset kirjastavat ja räkänävät
yhdessä, Kirjastavansa he istuvat Pengeistä, Mutta
lukeisansa ja räkänätensä he seisovat Puoli-Rin-
gistä,

Luokka-Liistasta,

Ne ovat fenkaldaiset Taulut, josta on yksi joka Luok-
kaa kohden, Niiden päälle on Nummero joka ajotta, Niin-
ga mones Luokka se on, Kuu-Kaudet ymmä Päivän-Datu-
min kanssa, ja niitten Lasten Nimet, jotka siihen eli
suhkeen Luokkia Nummeron kuuluvat, Ne Luokka-Mo-
nitorit ottavat ne joka aamu opettajan Wänsyn jäl-
ken, Katsovat kukin oman Luokkansa Pajat, ovatko
he kaikki Skoulussa eli ei, Wätävät joka Lapsen Ni-
men päälle siihen Tauluun yhden merkin +, Se joka
on pois Skoulusta, hänen Nimensä kaipaa tätä merkkiä,
Se merkki tehdän niin, että jos lappi on aamulla Skou-
lussa, niin parnaan merkki —, Mutta jos hän on jälle
puolenpäivän pois Skoulusta, niin merkki jää niinkuin
aamulla panttiin —, ja jos hän taifella päivällä tule
Skouluun, niin ei sitä enä parata, vaan hän paluella
itfelleensä uuden merkin, Mutta jos lappi koko päi-
vään on Skoulussa, niin parnaan jälle puolenpäi-
vään merkki +, Se on koko päivän edestä +, Luokka-Mo-
nitorit merkitsevät kukin oman Luokkansa Taulut,
josta he luettavatkin,

Päivä-Kirjasta,

Niin pian kuin Monitorit ottavat Luokka-Liistat,
Niin

Kun opettaja antaa Päivä-Kirjan, Monitori panee ensin Luokka-Liistan ne Merkit, Wie sen pois, ja pois uudestaan huuta Opettajalle, kuinga monda lafta hänen Luokkansa on, ja opettaja kirjoittaa Päivä-Kirjaan, sillä tavalla tulee Päivä-Kirja yhtäpitävä väijeri Luokka-Liistan kanssa, Niistä saadaan nähdä, kuka on ollut täydellisiä, kuka sailla-alevassia päiviä Schoulussa,

Luku-Luokista,

Ensimmäinen Luokka, Siinä luetaan A. B. C. & Bokstavit, Sekä Suomalaiset: että Latinalaiset,

Toinen Luokka, Siinä luetaan stavauksia, Ki si si lu lo le pa ri ki, j. n. e,

Kolmas Luokka, Siinä luetaan stavauksia, Dan lus myn ryt tai toi, j. n. e,

Neljä Luokka, Siinä luetaan stavauksia, Maan mynt nain nain nain lain, j. n. e,

Viides Luokka, Siinä luetaan lyhykäisiä sanoja, kuintengin stavauksen erittävällä, kuin feuraa, Sa=ri, o=ja, j=ja, j=jo, an=da, nu=ku ma=ka, j. n. e,

Kuudes Luokka, Siinä luetaan pidembiä sanoja stavauksen erittävällä, Ah=ka=rait=fem=me, joh=daa=tus, ofäläinen, Ku=rit=ta=ja, j. n. e,

Seitsemäs Luokka, Siinä luetaan täydellisesti kuitengin stavauksen erittävällä,

Kahdeksas Luokka, Siinä on lukeminen täydellä vaimassa, kaikkain tauluin ja kirjain päälle, joista jo ennen puhuttu on,

2. Kirjoittamisesta,

Catechismuksen kuulustelemisen ajalla, Kirjoitus lapset istuvat kaidan Pergeifansä eli Luokkansa ja kirjoittavat, edellä puolenpäivän, Kirjain tauluin päälle, Mutta jälkeen puolenpäivän Styylin Kirjain päälle, Mutta ne jotka ei ole vielä oppineet Paperin päälle kirjoittamaan, kirjoittavat aina sen Kirjain tauluin päälle, Sillain koska Läxyä eikä tauluja luetaan Puoli-Dingessä, kaikki ovat sellain lukemassa, ja Kirjoitus-Luokat ovat tyhjät,

Sanda-Höylästä,

Laudan päällä on piensä sanda, josta on ympärillä syyt, ettei sanda pois pääse, ja siihen opetetaan ensin tekemään sekä Bokstavit: että Nummerot, ja siinä on yksi parumainen Laudan-Lappu, ja siinä on kahdensia, josta künipidetaan, ja sen alla on kaksi Pauta-Ferrelita, jotka sita lykätsä tekevät sandan Linian, johon taas kirjoitetaan, ja senkaldainen Laudan lappu kutsutaan Sanda-Höyläxi,

Monitori-Lapulta,

Sil-

Sillain kuin kirjoitetaan, seisovat Luokka-Monitorit Telegraphin tykönä, kukin Luokkansa, ja heille on saapuilla kaksi Paperin-Lappua, ja Ensimmäinen Punainen, ja sen päällä on kirjoitettu H. Y. M. A., Toinen on Sininen, ja sen päällä on kirjoitettu P. K. H. K., Koska hyvin on kirjoittaneet Pojat, he saavat Punaisen, Koska he ovat kirjoittaneet huonosti, he saavat Sinisen, ja niin usein kuin joku Lapulta saa tämän Lapun: eli se Sininen eli Punainen, niin hänen täytyy nohta Penkkiin seisoman, ja kokotta sita Pää-Monitoria päin ja huutaa händä nimellä, Pää-Monitori kirjoittaa hänen Nimensä Taulun päälle, ja huutaa taas händä jällejä nimellänsä, Sitten istuu Lapulta jälle paikallansa, ja anda sen Lapun takaisin Luokka-Monitorille, Se paha Sininen Lappu annetaan si ainoastansa huonon kirjoittaneen tähden, vaan myös muista pahasta juonista,

Meriteistä,

Kun kuin me alemme jo puhunut Punaisista ja Sinisistä Monitori Lapulta, ja Sin on myös, taifia, piensia Lapuja sängen paljon, Se korkein bi on N:o 6, ja sen päälle on kirjoitettu MERIT, Sitten on alhaisembiä Meritejä, niinkuin N:o 1, 2, 3, 4, 5, Kun monda kerta kuin he saavat sen Punaisen kätenjä, niin monda kerta Merittä heille annetaan, Mutta niin monda kerta kuin he saavat Sinisen, niin monda niitä ennenannettuita Meriteitä poistetaan, ja sen he pitävät suurena häpiänä, sillä niidein jälkeen he saavat Schoulun Kasjasta Raha Examenin päivänä, Oikasta jyyttä sopii nämät Meritit Palkinto eli ensio-lapuii kutsua,

Kirjain tauluista,

Epäil-mätä on Kirjain taulut, jokaifella tutuut, ja Mutta tiejä Schoulussa on senkaldaiset Kirjain taulut, joihin on pandu Liniat, taifella puolella psikkipäin, ja toifella puolella pitkipäin taulua, että niidein jälkeen taiften kirjoittaa,

Telegraphista,

Senkaldaiset ja Mustat Pää-taulut ova joka Penkin päällä, liki kolme kyynästä pitkän Sauvan päässä, Sen taifella puolella on kirjoitettu Nummerot: joka ofotta kuinga mones Luokka se on nimityksen kanssa, ja taifella puolella on kirjoitettu W. A. M. S. Sillain kuin istutaan kirjoittamassa, Huuta Luokka-Monitori kuusi kertaa, niinkuin Esimerkiksi ensin, Kirjoittakaa Väinäinen, Wiela stavaa sen saman, Väin-vainnen, Sitten kuin se on kirjoitettu, huutaa taas Kirjoittakaa Viikeliäinen, Wiikel-jäinen, j. n. e, siihen asti että tule ne kuusi sanaa, Sitten kuin ne kuusi sana on kirjoitettu, Kaandavat Luokka-Monitorit Telegraphista sen puolen W. A. M. S. Pää-Monitoria päin, Pää-Monitori huuta taas: Katjokat perään, Senjälkeen kuintin Luokka-Monitori katso hänen peränkatjandonsa

al-

alka olevaisten Paikain Taulut, jos kirjoitus on vilpittöinen eli ei, Sitten annetaan Monitori Lappu, ansion jälkeen, Sitten käännetään Telegraphi se puoli Kalmis Pää-Monitorista pois, Sitten Pää-Monitori huutaa, Puhdistukset Taulut, Lappet pyyhkiävät sen ja Luokka-Monitoroilla ylikatjatuun kirjoituksen pois, Kivi-Tauluinsa paaldä, jota ke siihen Kivi-päännällä kirjoittavat, joka kutjataan Griffell (Telegraphi se merkitsee Kaukaisen ~~Savon~~ jaattaja, siitä syyttä, että Pää-Monitori kauka katjoiin ja siitä Taulusta tiädon, kutjataan se Telegraphi,

Styyli-Kirjoitus

Stylin fanomata on Styyli-Kirja tuttu, Ne ovat 4:osa arkkia laviat, ja on linjat, että kirjoitus puoran Käy, Heille on fankaldaiset pienet Paperin-Laput, johon on kirjoitettu joku fana kaunilla Styyllillä, josta jälkeen heidän myös pitä koettamaan kirjoittamaan oppia a fanat fanat

Monitorin Kirjoitus Tauluista,

joka Luokassa on Telegraphin tykönä fankaldainen vähä Taulu, josta on kädensidä sen Luokka-Monitorit pitävät kädensidä, ja huutavat ne kuusi fana, kuin Telegraphin kääntämisen välillä kirjoitettan Kivi-Tauluin päälle, ja niissä on fankaldaiset fanaat, kuin kukin Luokka tarvitsee,

Pläkki-Patit

Pläkki-Patit ovat fifälle kaivetut penkein, ja pieni Pää lappu kädensidä, ettei se pilau, ja ne Pläkki-Patit ovat Pyyjystä,

Ensimmäinen Kirjoitus Luokka, Siinä opatellaan Bakstavia kirjoittamaan fannan päälle, Toinen Luokka, Siinä kirjoitettan lyhyjä stavauksia, Es ka hy os, j.n.e, Kummeroita 11 niin 100:ten asti,

Kolmas Luokka, Siinä kirjoitettan stavauksia, Ant vat ves, j.n.e, N° 100:desta niin 1000:n asti,

Koljäs Luokka, Siinä kirjoitettan stavauksia, Kaan niin näin, j.n.e, N° 1000:desta niin 10,000:n asti, Tähän Luokkaan asti kirjoitettan stavauksia, Mutta nyt edespäin fanoja,

Viides Luokka, Siinä kirjoitettan fanoja stavauksen eroituxella, An-da iz-tu ky-tä tu-pa j.n.e, N° 10,000:desta niin 1,000,000,000 asti, Nyt edespäin seuraavissa Luokissa Kummeroin edespäin kirjoitettan Räknyä, Tauluja,

Kuudes Luokka, Siinä kirjoitettan moninaisia fanoja, niinkuin, Wel-volsli-fu-den-fa, Kem-gel-lianen, i-ja-n-kaik-ki-fu-teen, j.n.e, Additioni-Taulua,

Seitsemäs Luokka, Siinä kirjoitettan

pidembiä fanoja niinkuin Was-tana-ota-ta-mi-fu-ita, Lu-vun-pi-tämät-tö-my-des-fa-kin, Kah-des-ta-tois-tä-kym-me-res-tä, j.n.e, Subtractioni Taulua, Kahdeks Luokka, Siinä on kirjoitus ja täydesä vaimosa,

Kaikkia muissa Luokissa kirjoitettan ainoastansa Kivi-Tauluin päälle, Mut-ta kahdeksanessa Luokassa kirjoitettan myös Paperin päälle,

3. Räknyksestä,

Räknyngin Pääkonstit on, 1. Additioni on koska monda Summaa yhteen yhdistettän, 2. Subtractioni, Se on koska vähäinen Summa eroitettan ulos ifomasta Summasta, 3. Multiplikationi, Se on koska yksi Summa tehdän niin suurexi kuin tahdetaan, 4. Divisioni, Se on koska yksi Summa jaetan niin monen osaan kuin tahdetaan, niinkuin Esimerkit edespäin laviamalla ofottavat,

Summa-Tauluista,

Summa-Taulut ovat seuraaviset, 1. mäsijä Luokassa on N° 1, 2 11, 3 111, 4 1111, j.n.e, 12 asti, 0 on kaikkein edellä, fentähden että se on huonommasa arvoista, Mutta on kuitenkin tarpeellinen, sillä se täyttä ne tyhjät huoneet, Laviamalla ei felityxi fanoarenin, jos se on yxinänsä, niin ei se ole muuta kuin 0 (nolli) Mutta jos sen tygö tulee 10, 20, niin se tekee kymmenen j.n.e, Ne Kummerot siinä Taulussa ovat vaseman kiden pyrjäjä, — Seuraavissa Luokissa on kaksi Summa-Taulua, — Toisen Luokan Summa-Taulussa on Esimerkixi N° 20, j.n.e 100 asti, Kolmanen Luokan Taulussa on N° 100, j.n.e, 1000, asti, Neljännen Luokan Taulussa on N° 1000, j.n.e 10,000 asti, Viiden Luokan Taulussa on suurempi Summa kuin on 998,825,517, pailfi Kollikerta, Seuraavissa Luokissa ei ole sitten enä Summa-Tauluja,

Tauluin alarottamisesta,

Sekä Stavauz-Taulut, että Summa-Taulut ensin puoli-Rinkein mendyä, pidettän niin, että kaikki Lappet näkevät sen, Mutta sitten

Monitorin nimen pian kuin opettaja huutaa. Taulut alas, paravat ne rindan vastaan, ettei lapset näe sitä, sen kautta koetellaan, jos ulkoa muistavat, sekä sijalta. että ulkoa tapahtu niin, että kuin lapsi kuule mainittavan numeroin nimet kaksia tietä sen yhden fanoa ulkoa, harjoitukseen kautta.

Räknings = Tauluista,

Minä olen jo pääkonstit selittänyt Räkningsistä, Suurimman ymmärryksen kehittäminen edespanon Efimerkit niistä Tauluista, kuin kaikille jotka itseenä Räknämistä harjoittavat, on tarpeellinen muistaa ulkoa, seuraavasesti, 2 kerta 3, se on, 3 kerta 5, se on 15. j. n. e.

Räknings = Tabeleista,

Senkaldaiset tabelit pitävät sijälänsä lyhykäisydesä koko Beskrivningen Arimietian järjestyksen, joka Tabulan päälle on yli kulmasa järjestyksä Nummerna, ja niitten Tabulain seuraava on yksi kirja josta on se summa kuin Tabulasta ylös räknätty on, Ei Tabulasta fanoo sitä summaa ollerkaan, Sentähden fanoo Monitori opettajalle Ensin kuinga raonea Nummerna on, senjälkeen kuinga monea summa se on, Monitori pitää Tabulan kädefänjää, ja fanoo Kirjoittakhat 272, ja n. e., Niinkuin edespäin lausiamalta selitetään, kofsa opettaja katsoo siihen Summa kirjaan niin kubin Lappi fanoo erinänsä Summan.

Räknings = Luokista,

Ensimmäinen Luokka, Se oppii tundemaan Nummerna piteä kuin ke fannan päälle kirjoittavat, Räknävät N:1. niin 10. n. e. asti,

Toinen Luokka, Siinä räknätään N:10. niin 100. ten asti, Monitori näyttää Summa = Tauluista, Lappet fanovat järjestyksen jälkeen, Efimerkiksi N:98. Ensimmäinen Lappi fanoo 8 yksisiä, Toisen fanoo 9 kymmeniä, ja fanoo jälleensä yhteen 98.* Kol:

* Tästä taktii joka ajatella, Mitä se vaikuttaa, että on niin paljon kirjoittanut Räknämistä, joka näyttää

Kolmas Luokka, Siinä räknätään 100 - lappi niin 1000 - ten asti, Monitori fanoo edellä, Efimerkiksi 998, Lappet fanovat sen yhteen, ja sitten ensimmäinen Lappi fanoo 8 yksisiä, Toisen fanoo 9 kymmeniä, Kolmas fanoo 9 fatoja, ja sitten taas yhteen, 998.

Keljä, Luokka, Siinä räknätään 1000 - nestä niin 10,000. ten asti, Lappi fanoo ensin Monitorin perästä Efimerkiksi 9855. yhteen, ja sitten kungen siffran nimen erinänsä ensimmäinen Lappi fanoo 5 yksisiä, Toisen fanoo 5 kymmeniä, Kolmas fanoo 8 Satoja, Keljä fanoo 9 yksisiä - tuhansia, ja sitten taas yhteen, 9855.

Viides Luokka, Siinä räknätään 10,000 - nestä niin 1,000,000,000 asti, Monitori fanoo ensin Efimerkiksi, 997,824,516, Lappi fanoo ensin sen yhteen, sitten jälleensä, Ensimmäinen Lappi fanoo 6 yksisiä, Toisen fanoo 1 kymmeniä, Kolmas 5 fatoja, Keljä fanoo 4 yksisiä - tuhansia, Viides fanoo 2 kymmeniä - tuhansia, Kuudes fanoo 8 fatoja tuhansia, Seitsemäs fanoo 7 yksisiä - Miljoneja, Kahdeksas fanoo 9 kymmeniä Miljoneja, yhdeksäs fanoo 9 Satoja - Miljoneja, ja sitten taas fanovat Lappet sen yhteen 997824516.

Kuudes Luokka, Siinä luetaan Additioni - Taulua, ja Adderataan, eli yhdistetään monda Summaa yhteen, Niinkuin seuraavainen Efimerkiksi edespäin opottaa, Monitori pitää Tabulan kirjansijä, ja huutaa Kirjoittakhat 26, ja Lappet kirjoittavat sen Kirja Taulun päälle, ja koska se on kirjoitettu, huutaa taas Monitori, Kirjoittakhat 50. j. n. e. ja koska ne aiuaitut Summat ovat kirjoitetut, huutaa taas Monitori, Linia alla, ja Lappet vetävät Linian niiden Summain alla, ja sitten Adderataan, Ensimmäinen Lappi fanoo 6 ja 0, Toisen fanoo se on 6, Kolmas fanoo 8 tykö, Keljä fanoo se on 14, Viides fanoo 1 tykö, Kuudes fanoo se on 15, Seitsemäs fanoo 5 ylös ja 1 muistoon, ja n. e. Sitä tehdään niin kukaan, että Summa tulee 195.

Seitsemäs Luokka, Siinä luetaan Subtractioni - Taulua, Subtractioni tehtoo sen fanoa, että eroilla yksi vähempi Summa poijee suuremmasta Summasta, Niinkuin seuraavainen Efimerkiksi opottaa - Monitori huutaa Kirjoittakhat 7324876, Lappet kirjoittavat sen Kirja Taulun päälle, sitten

7324876
5433065

1991811

työllisiä ymmärtä yhdelle Talonpoikaiselle kansalle, Niinkuin minä myös itseen sen tiedän, että Talonpoikaiselta kansalta puuttuu vielä se Räkningsi - Konstitin ymmärrys ja taito, Toivonin jälkeen andaa tänäkin kirjoitus siihen viisautta niille jotka sitä haljauvat, ja voitettava olis, että joku oppineista ammair, Beskrivningen Arimietian Suomexi prantane tarpeelliset Räkningsi Efimerkit,

Sitten huutaa Monitori jälleksi, Siitä eraitettan pois 5, 433065, Lappet kirjoittavat sen endisen si- fra luvun alla, ja koska se on tehty, huutaa Moni- tori Linia alla, Sitten Subtraherataan, Ensimmäinen Lappi fanoo 5 pois 6: desta, Toinen fanoo 1 jälillä, Kolmas fanoo, kirjoittakat 1 alla, Neljäs fanoo 6 pois 7: mästä, Viides fanoo 1 jälillä, ja. n. e., siihen asti että e. Pää- ti tulee 1991811.

Kahdeksas Luokka, Siinä luetaan Multiplicationi- Taulua, ja Multiplicerataan se tahtoo fanoo. Ker- rotaan yksi luku niin suuren kuin ikinanja tahdo- taan, Niinkuin seuraavainen Esimerkki o. f. t. a, 27278. Monitori huutaa, kirjoittakat 27278. Koska se on kirjoitettu, huutaa taas, kirjoit- takat 2 sen 8 alla, senjälkeen, linia alla, ja sitten ruvetaan Multipliceraman, Ensimmäinen Lappi fanoo 2 kertaa 8, Toinen fanoo se on 16, Kolmas fanoo, kirjoittakat 6 alla ja 1 muiston, Neljäs fanoo 2 kertaa 7, Viides fanoo se on 14 ja 1 mu- ista se on 15, Kuudes fanoo, kirjoittakat 5 alla ja 1 muistoon. j. n. e., siihen asti, että e. Produkti tu- lee viimein 54556.

yhdeksäs Luokka, Siinä luetaan Divisioni- Täu- lua, ja Diviterataan eli jaetaan yksi Suoma niin monen o. f. a. n. kuin tahdotaan, Niinkuin se- ravainen Esimerkki o. f. t. a. a, Monitori huutaa, kir- joittakat 67982, ja koska se on kirjoitettu, huutaa taas, e. Pangat Liniat, koska ne ovat pantu, huutaa taas, Se Diviterataan 3 kanssa, 3 ylös, koska se on tehty, ruvetaan Diviteramaan, Ensi- mäinen Lappi fanoo 3: man 6: teen 2: kerta, kirjoittakat 2 2: voatin eli 0: jamaarää, Subtraheratkat 6: si 6: desta 0 jälillä, ottakat 7: man alas, Toinen Lappi fanoo 3: man 7: mään 2 kerta, j. n. e., siihen asti että viimein tulee Quatti eli 0: jamaarää 22660.

Kymmenes Luokka, Siinä on rikningi tulluut ja täyteen vaimansa, jossa riknataan Quatuors Spezis, e. Rekulade te tri, j. n. e., j. n. e.

Niinkuin ja tällä tavalla olen nyt ylös kirjoittanut kaikkein Luokkain konstit, Lukemisefta, kirjoitta- misefta ja Riknamisefta. tässä Langafterin Skou- lussa, 4. Schoulun Afjeluxesta, ja mitä siitä on vaano tta minen, Monitoreifta, Ensin on yksi Pää-Monitori, jolla on yksi Merkki rin=

$$\begin{array}{r} 67982 \quad | \quad 3 \\ \underline{6} \\ 7 \\ \underline{6} \\ 19 \\ \underline{18} \\ 18 \\ \underline{18} \\ 2 \end{array}$$

rimasta todistusesta, että Lappet tunderat häneen ja heidän pitä kuuleman, ja totteleman häntä niinkuin opettajatakin, Se Lappi on koko Kii- kon Monitorina, kuin hän Lauvantaina ker- ta siihen asetettaan, Mutta jos hän tekee jon- gun rikoksen, niin hän pannaan kesken Kii- kon pois viralta, ja asetetaan toinen hänen si- ansa, Tämän Pää-Monitorin seuraan anneta- taan myös kaksi muuta Poikaa, joiden pitää pi- tää tämän Schoulun Lämbyntä, j. n. e., Pää- Monitori kirjoittaa myös ylös Merittein an- sielliset. j. n. e., joka Luokassa on jälle- jä yksi Monitori jotka luettavat, ja ne kut- sutaan Luokka-Monitoreiksi, ja niitten muu- toz tapahtuu jokapäivää, Heidän pitää myös tottelemaan Pää-Monitoria kaikissa asioissa, jos he virkansa tahtovat pitää, Ei se ole ilo- xi heille, jos he kesken pois Monitorin vira- fta pois, pannaan sen kunnian tähden, He saa- vat myös enemmän Meritejä muiden lastein fuhteen, josta jälkeen myös runfamei palk- ka seuraan.

Siitä Merkitä josta Pää-Monitori rimasansa kantaa, Se on hyvä että yksi senkaldainen on ulasmerkitty Lappista, Ei se ole joku ylpeys, niin pian koska ei y- si Lappi saa sitä kuava pitää vaan se annetaan yhdelle ja toiselle, Siitä syystä ei sitä myös sovi kutua kunnia-Merkiksi, vaan Schoulu-Mer- kiksi, Mutta että senkaldainen Lappi Päämie, on heille, Niin näkevät he siitä yhden Esikuvaa, Etä niinkuin Luokka-Monitorein pitää Pää-Mo- nitorille alammaiset oleman, Niin tässä Mail- masta aina pitää Päämiehistäkin vähimmään suunimba Päämieftä kuulemaan, ja niinkuin y- teisesti niidein Schoulasta pitää kuuleman sekä Pää-Monitoria: että Luokka-Monitoreja, Tästä tulevat he aina yksinkertaisudesta muistuteci- xi, - olkat alammaiset kaikille yksimimmilliselle Saädylle j. n. e., 1 Pet. 2: 13, - ja olkat kaikki toi- nen laisellenne alammaiset, 1 Pet. 5: 5,

Rikoksen ilmei saattamisefta o. f. a. Lappille tulee joku rikos keskenänsä, Niin he kandelavat sen opettajallensa, Mutta ennen kuin se pahajuoninen saadaan syypäsi, josta päälle opettajan edestä karnetaan, Niin pitää päälle kantajan laittaman jonkun toisen Lapsen to=

todistajaksi, jonka todistajan päälle asia tulee
ratkaistuksi, Mutta jollei todistaja tule, niin on
päällekandajan joimaisuus mitätöinen, ja tä-
mä on tarpeellinen, Tästä tulevat Lappet ym-
mäntämän jo nuoruudensa kirkon Esivallan
Lain ja yhteiset Asetukset, jos sen pahajuoni-
sen päälle kannaetaan, ja ei ole muuta todista-
jasta päälle kandaajalla kuin sukulaiset, niin
ei opettaja ota niitten todistusta vastaan, ja
sen kautta on myös, päälle kandaajan joimaisuus
mitätöinen, sita pahajuonista vastaan, ja sen
kautta tulevat myös Lappet sen oppimaan,
Ettei he mistän asiasta mahda maailmassa
Lakiin mennä, jollei hänellä ole vierasta to-
distajita, tietä sen ettei sukulaisia koskaan
todistaman eli valalle päästetä.

Pahajuonisten Kirituksesta,
Sitten kuin se laiske ja huolimaton ja pahajuoni-
nen ei sittä huoli eikä tottele, Vaikka Meritejä
poizotetaan, syhdessä pahastateosta ei poizotata usi-
amba Merittia kuin yri, jolla ei ole Merittia an-
daa, jaa seifoo laukkaa sen edestä, jos ei he näi-
tä tottele, niin lyödään pivopohjaan sillä paxulla
tikulla jolla Luokka-Monitorit Tauluista Dokstus-
koria näyttäivät, Novemba rangaitusta ei ole
sillä.

Merittien poizottamisesta eli andamisesta,
Meritejä sekä poizotetaan että annetaan Schoulusta
ulostulle puolipäivänä Kello 12, Pahat-Pojat huut-
taan ensin edes joilta niitä poizotetaan, ja sitten ne
Hyvät-Pojat joille niitä annetaan.

Tavallisuudesta Schoulu Esferamisesta,
Lappilla on silloin koska he tulevat poizistuma-
sta Pengistä, joissa he ovat kirjaittanet, ja Taulut
ovat puhdistetut Monitorin käskyn jälkeen, Sit-
ten mennään Puoli-Ringoin lukeman eli räknä-
mään, Pää-Monitori huutaa, Kädet Polvoille,
Kädet Seljälle, Kädet Pöydälle, Astukat yli, Käy-
kämme, ja Lappet tekevät sen käskyn jälkeen,
Sitten kuin tullaan pois Puoli-Rengistä, niin sano-
taan: Käykämme, ja he käyvä ottamaan Kirsi-
Taulujansa, ja käydesänsä he astuvat niin-
kuin Kruunun Botarväki tavallisuute. Esferin-
gisänsä, Käimät Gommenot viijällä aina
kaikkein muutaften alla, Se vaikuttaa sen, että
niidein laiskankin täytyy seurata niitä uskoi-
lisia Lappia, ja se on heille rakasta, että he op-
pivat kilvoittelaman toinen toisensa rinnalle kuin
Läisijudesta,
Luokk-

Luokka-Monitorin Wallesta,
Luokka-Monitorilla on se valda, että lykkää
sen Lappen käpemään Permanoolla, joka ei Taulun
perään katso, ja hän seifoo siinä niin keuruun
kuin Opettaja tulee ja kysyy, Mingätkö on siinä
siihen olet joutunut, ja taluttua hänen paikalleensa,
Kuuliaisuudesta,

Lappilla on senkaldainen kuuliaisuus opettaja-
tansa kohtaan, että he tottelevat, koska hän kxi
kertaa hiljaisuudesta lyö Pöytänsä,
Puhtaudesta,

Ennen kuin opettaja samulla tulee Schouluun, niin
pitä Lappet jo ennen olemaan, ja Pää-Monitori
huuta Luokka-Monitorille, Katsokat jos he ovat
puhdistanet itfensä, Niin katsovat he kukin
Luokkansa Lappet, Sitten kuin Lappet on kat-
jatut, Huuta Pää-Monitori Luokka-Monito-
rit tykönsänsä, ja katsoo jos he ovat puhdistanet
itfensä, jollei niin he saavat Pahan Monito-
ri Lapuun,

Schouluun siifällekirjoituksesta,
Koska joku Lappi oletaan Schouluun siifälle, Pitä
hänelle olemaan Papin-Kirja sen Seurakunnan Pa-
pilla, johonka Lappi kuuluu, ja Schoulusa ylöskir-
joitellaan sekä Lappen että Marhembain, Nimi
ja myös Koto eli asunopaikka,

Schouluun siifalle menemisestä ja uloste-
lemisestään,

Lappet ovat jo väkä ennen Schoulusa, Mutta opet-
taja tulee Kello 9 aamulla, Sitten luetaan yfä mei-
län, ja se järjestyksellä seuravainen Luku Wanha-
sta-Testamentista, Kello 12 mennään puoli-
päiväisel-
lä, ja luetaan Rauhan edestä eli joku muu so-
veljas Wärsy Uudesta-Testamentista, Mutta
niinä päivinä jää se lukemata, Koska Schoulu-A-
setus luetaan, Schoulusta pois mennään jälkenpuo-
lupäivän Kello 5, Mutta Keski-Wiikkona ja
Lauvantaina mennään pois Schoulusta Kello 3
jälkenpuolupäivän, joka päivä pois mennejä
Schoulusta luetaan se järjestyksellä seuravainen
Luku Uudesta-Testamentista, Lauptas, Gurna-
la, Kuta meita valvoisamme, ja Herran si-
naus,

Kriistä tarpeellisimmista asioista muistusta
Schoulu-Lappille,
Schoulusta pois puoliapäiväiselle mennejä Kes-
ki

Kivikkona ja lauantaina, luetaan Sekolah-
Asetus, joka kuuluu seuraavilla tavalla,
Kaikkein Sekolah-lastein pitä vaarinnottamaan
seuraaviset muistukset, Nimittäin,

- 1 Kaikissa tiloissa totutta puhumaan,
- 2 Määrätyillä hetkillä kokoukseen Sekolah-
luon,
- 3 Siivoasti ja hiljaisesti Sekolahluon tulla, ja
Schoolusta lähtea,
- 4 Schoolusta olleensa hiljaisuutta pitää,
- 5 Schoolun asetukset ja Commenot mielellän-
jä totella,
- 6 Oleman lempiät kaikkia ihmisiä ja Suon-
dokappaleitakin vastaan,
- 7 Ei koskaan Ramboja, Raajarikoja, ja
muutain rumia ihmisiä pilkata,
- 8 Välttämän pahoja feuroja,
- 9 Käyväällä mielellä ja hiljaisuudella jumal-
lan palvelusta kuulella, Niin myös kuin Pyhäää
Raamattua luetaan,
- 10 Välttämän pahoja sanoja, Kirouksia, ja
Pilkka-Nimiä,
- 11 Oleman kuuliaiset Vanhemmille, ja nu-
orin siivaille,
- 12 Välttämään riitoja ja tappelluksia,
Valmistuksesta Examenin,

Examenin edellä seisoivat Lappet samal-
la tavalla opettajansa edessä, kuin Examenin
päivänä Epimiehein edessä, Opettaja
varoitaa Lappia käyttämään itfiansa kau-
nisti ja siivasti, Examenin ajalla,
Schooluun Examenista,

Examenilla ymmärrettään, yri tygö Kuuluste-
lous, joka tapahtuu Epimiehille, Siinä tutkittuun
kuinga Lappet ovat kehoitet opija, Silloin kassa
Examenin aljetaan, Lappet tulevat kello 8 ja 45
Minuuttia aamulla Schooluun, Sitten kain Epimie-
het ovat tulleet, Niin on jo Lappilla Kirjoitettua
luin päällä valmiksi kirjoitettu Luakkain järjes-
tyksen jälkeen, Sanat, ja Stavauet ja vakauet
Räkningi Epimerkit, Ka katsotaan ensin E-
pimiehiltä, sitten katsotaan Stygli-Kirjat, jk-
män sitä ovat he kirjoittaneet yhden 4 osan
Arkin päälle, jotka katsutaan Examenin Styg-
li-Kirjaksi, Siinä on järjesty, Numero päälle,
ja

ja Lappen oma Nimi sen alla, joka myös
edes näytetään, Sitten koetetaan Taulut
joka itseammisesta että yhteen lukemis-
ja, Sitten koetetaan ulkoa ja sisällä lu-
kemista, niistä Kirjoista kuin Langas-
terin Schoolusta tavallisesti luetaan
jotka jo ennen nimiteytyt ovat, Sitten
tutkittuun Räkningi-Konstia, Sitten
jaetaan ulos, Lakjoja jos niitä on, (*) Sit-
ten maketaan Raha Merittein edestä,
Sitten kiitetään niitä hyviä ja uskollisi-
a Lappia, ja ne kaikkein hyväntapa-
simmat ja hiljaisimmat nimitetään,
taifille ylöskohoitukseeni sanoja hiljai-
juden Epimerkejä kirjoittamaan, Sit-
ten nehdellään niitä pahoja ja tottele-
mattomia Lappia, ja ne kaikkein pahim-
mat Lappet nimitetään myös, Varoituse-
xi, että taifet Lappet välttäisit heidän
pahoja Epimerkejensä, jotka kaikki
opettaja on edes kirjoittanut Epimiehille,
Sitten puhutaan Vanhemmille jotka ovat tulleet
katsomaan Examenia sen Schoolun hyödylli-
syydestä ja tarpeellisuudesta, Sitten lukee Pää-
Monitori sen tavallisen Sekolah-Asetuksen,
ja siihen tykön Herran Siunauksen, Sitten Epi-
miehet varoittavat, Lappia aina muistamaan
ja vaarinnottamaan heidän Sekolah-Asetu-
ksensa, ja menevät pois, Senjätken kiit-
tää opettaja Lappia, Että he ovat kaunisti
vastanet heidän Epimiehiensä, jotka heil-
dä ovat tutkittuun heidän toivonsa perus-
tusta, ja niin muodoin Schoolu päätetään,

(*) Muutamina Vuosina on joku lahjoittanut
sille Schoolulle niinkuin Pännä-Weitziä
j. n. e., jotka Examenissa jaetaan ulos,
niille parhaimille Lappille,

Loppu!

Selitys Langasterin Schoulun Räkningi
Suokkain ylitfen,

Ensimmäinen Luokka,

Se oppii tundenmaan Numerat siitä, kuin
saman paalle kirjaitetaan, Numerat lu-
kemaan oppivat he Taulusta, josta on kirjaitet-
tu 0 (noll) edellä, sentähden että se on se kaik-
kein huonompi Numero, Senjälkeen on kir-
jaitettu pitkein fyörjä siihen Tauluun, vasem-
malla kadella Numerat niinkuin seuraava,
1, 2, 3, 4, ja n. e. 12-nen asti,

Toinen Luokka,

Monitori näyttää Numeraita Taulusta,
Esimerkiksi N° 98, Ensimmäinen Lappi fanoo, 8. yksi-
siä, 9 kymmeniä, Toinen lappi taas seuravaisen
Summan Numeraita,

Taulut alas,

Monitori fanoo taas, Mingä Numeron hän
tahtoo, Lappi fanoo peräjä, ensin Numeroin
Nimet ja taas fanoo sen yhteen,

Tutkittu se 29 P. Touko Kuupa 1826

Kolmas Luokka,

Siinä menetettään Numerain kanssa niinkuin
2-esta Luokasta fanottu on, Esimerkiksi N° 998 Lap-
pi fanoo Monitorin peräjä sen yhteen, ja fanoo
sitten 8 yksisiä, 9 kymmeniä, 9 satoja, ja fanoo taas
sen yhteen,

Taulut alas,

Monitori katsoo itse Tauluun, ja fanoo taas min-
gä Numeron hän itse tahtoo siitä Taulusta,
ja lappet fanovat ulkaa samalla tavalla, kuin sisällä-
lukemisesta fanottu on, Tutkittu se 30. P. Touko, Kuupa

Neljäs Luokka,

Numerain kanssa menetettään niinkuin 2-esta
ja 3-esta Luokasta fanottu on, Lappi fanoo Monitorin
peräjä Esimerkiksi N° 9855, ensin yhteen ja sitten kun-
gin Numeron Nimet erittäin ja sitten 5 yksisiä, 5.
kymmeniä, 8 satoja, 9 yksisiä tuhansia, ja sitten taas
fanoo yhteen,

Taulut alas,

Utko lukemiminen käy samalla tavalla kuin si-
sällä lukemisesta fanottu on, Tutkittu se 1. P. Kupa Kuupa 1826,

Viides Luokka,

Ensimmäisestä Luokasta niin tähän asti on joka
Luo:

Luokassa 2. Taulua, josta opetetaan Summaa
 fanomaan, ja sentähden jopi ne fanoo Summa-
 Taului, Siinä viimeiseksi Taulussa on se koki-
 ambi Summa 998,825,517, Pitäjä Kollikenta,

Monitori näyttää Nummeron, Esimerkiksi tä-
 mä 997,824,516, Lappi fanoo ensinyhteen, sitten
 jälkeen, 6 yksittä, 1 kymmeniä, 5 sataja, 4 yksittä tuhan-
 tia, 2 kymmeniä tuhansia, 8 sataja tuhansia, 7 yxi-
 tä Miljoneja, 9 kymmeniä Miljoneja, 9 sataja
 Miljoneja, taas fanoo Lappi sen yhteen,
 Taulut alas,

Ulkas se käy niinkuin jo muista fanotta on luokista,
 opettaja itse fanoo sen, Taulut alas, Monitori
 staa sitten Taulut alas seinästä, Siheen asti lappet
 jokainen katsonet Tauluun, Mutta nyt Monitorit
 pitävät Taulut itsensä päin, ettei lappet saa pitä-
 nähdä, Siitä oppivat lappet yhteen lukemaan ulko-
 a Nummerat niin pian kuin vaan kuulevat mainitta-
 vaan niitten nimet,

Tutkittelttu se 2 P. Kesä: Kuusa,
 Kuuder Luokka,
 Ei finä ale Summa Taulua, niinkuin edellisellä Luos-
 kisa on, Siinä luetaan Additioni Taulua, Monitori pitä-
 Tapulan kädessänsä, ja fanoo, Kirjoittakat 26, jokai-
 nen kirjoittaa sen Taulun päälle, ja koska se on kirjai-
 tettu huutaa taas, Kirjoittakat 50, ja n.e., Esimerkiksi,
 26 ja koska se Summa on täyteen kirjoitettu, huuta-
 50 taas Monitori Linia alla, sitten ruvetaan Addi-
 48 raman 1: finäinen Lappi fanoo, 6 ja 0 (noll) se on 6,
 91 2: nen fanoo 8 tygön se on 12, 1: muistoon, 2 ylös, 3 mas
 195 fanoo j. n. e., Näitä Summia tehdään useampia
 kuin tämä, että ensimmäinen Lappi fanoo, koska opettaja
 tulee katsemaan, 195, Toinen sitten seuraavien Sum-
 man, j. n. e.,
 Tutkittelttu se 5 P. Kesä: Kuusa,

Seitsemäs Luokka,
 Siinä luetaan Subtractioni Taulua, He eroittavat toi-
 nen taifestaan monda Summaa, josta staaan Esime
 7324876 Monitori fanoo, Kirjoittakat 7324876, Siitä
 5433065 erotettaan pois 5433065, koska se on kirjoitet-
 1991811 tu, huuta Monitori, Linia alla, sitten 1: finäinen fa-
 noo, 5 pois 6=defta, 1 jälillä, Kirjoittakat 1, 2: nen
 fanoo, 6 pois 7=mafta, 1 jälillä, Kirjoittakat 1, 2: nen
 pois 8=defta, 8 jälillä, Kirjoittakat 8, j. n. e.,
 Tutkittelttu se 6 P. Kesä: Kuusa -

Kahdeksas Luokka,
 Siinä luetaan Multiplicationi Taulua, Esimerkiksi,
 27278 Monitori fanoo, Kirjoittakat 27278, Se Multi-
 2 pligerataan 2: den kanssa, 2: ylös, taas huuttan
 54556

Linia alla, ja koska se on tehty, 1: finäinen Lappi fanoo,
 2 kerta 8, se on 16, Kirjoittakat 6 ylös, ja 1 muistoon, 2: nen
 fanoo, 2 kerta 7 se on 14 ja 1 muistosta se on 15, Kirjoittakat 5
 ylös, ja 1 muistoon, j. n. e., että Summa tulee viimein 54556,
 yhdessä Luokka,

Siinä luetaan Divisioni Taulua, Tähän otan Esimerkin,
 67982 | 3
 6
 7
 6
 19
 18
 18
 2
 Monitori fanoo, Kirjoittakat 67982, koska
 se on tehty, huuta taas Pangat Lineat, Se
 Divisioniataan 3: men kanssa, 3: Divisioni
 sitten 1: finäinen Lappi fanoo, 3: me 6: taan 2 ker-
 ta, Kirjoittakat 2: 2: taattiin (eli 2: jamaarän)
 Subtraherataan 6: se 6: defta ei mitän jälillä,
 7: män alas, 2: nen fanoo 3: me 7: män 2 kerta j. n. e.,
 Viimein tulee 2: taattiin 22660 ²/₃,
 Tutkittelttu se 13 P. Kesä: Kuusa,

Kymmenes Luokka,
 Siinä on Räkningi täydellisellä voimalla, joka seiso Prä-
 kisa, Rekulade Trifa, j. n. e.,
 Ne Tapulat kuin Monitorilla on, ovat senkaldaisia,
 kuin sisällensä pitävät koko Beckmarkin Räkningi: Kir-
 jan sisällyksen, joka Tapulassa on järjestyks Nummero, ja
 niitten Tapulain myötä seuraa kirja, joka se Summa on,
 kuin Tapulasta räknetään, Tapulasta fanoo Monitori opet-
 tajalle Nummeron, ja kuinga mones Summa se on, Opettaja
 etsii sen ylös kirjasta, Sitten Esimerkiksi: 1: finäinen Lappi fanoo
 2 ¹/₂ P. 2: nen 23 ¹/₄, 3 mas 10 oja, j. n. e.,

Ensimmäinen Klappu paiz, ja paizottaminen että andaminen ta-
 pahtuu edellä puolenpäivään, Kello 12, Schoulusta ulos tul-
 lela, Ensin huutetaan edes Pakat Pojat, Ne joilla ei ole
 Klappuja andaa, saavat seifos Loukkassa, Se Pää Merit,
 raftaa 6 Pakka, joka on 4: 6, Ei yhdestä pakasta oteta muuta
 kuin yksi Klappu paiz,
 Examenin edellä seifoseat he samalla tavalla räkne-
 mäsi Opettajan edessä, kuin hoidan Examenin päivänä:
 Kirn pitää seifomaan Esimiestein edessä, Viimeisnä luku:
 päivänä neuvos Opettaja Lappia varoituxella, Etta he
 käyttävät itsensä keunisti ja finieästi, koska Examenin
 päälle seifoo,

Examenin Lancaasterin Schoulussa,
 Pidetty se 19 P. Kesä: Kuusa Vuonna 1826,
 Tavallisesti silloin koska Examenin aljetaan, Lappet
 tulevat samulla kello 8, ja 45 minuttia, Sitten tulevat E-
 simiehet, koska he ovat tulleet, Lappilla on jo Kirvi: Tau-
 luin päälle valmiksi kirjoitettu Luokkain järjestyksen
 jälkeen fanat ja stanaust, ja vähäiset Räkningi
 Esimerkit, Ne katsotaan ensin, sitten Styyl: kirjat,
 ilman sitä he ovat katoransa kirjoittaneet yxi-
 osa Kirkkia, joka kutsutaan Examenin Styyl: Kirja-
 xi, Siinä on järjestyks Nummero päälle, ja Lappien
 oma Nimin alla, joka myös edes näytetään, sitten
 koetetaan Taulut sekä stanaust: että yhteen
 Li:

lukemista, sitten koetaan kirjallista ja ulkosa
lukemista, Catechismuksesta, Kuntien Opintokir-
jasta, Källöistä, Uudesta Testamentista,
Geografiasta, sitten tutkittaan Räkennys-
Konttia, sitten jaetaan lahjat jos niitä on, sit-
ten maksetaan Paha ja Meritaita eli Ansio: Kl-
ppia, Sitten kiitetään hyviä ja uskallisia
Lappia, Ne hiljaimat nimitetään yläkehoi-
tuksi, Sitten ruhdellien Pakoja ja tallelomat-
mia Lappia, Ne pahimmat nimitetään varoi-
tuksi, jotka kaikki opettaja on edesandanut, kir-
jituksen kautta, Sitten jutellaan Vanhemmille,
jotka myös sinne ovat tulleet Examenia katsomaan,
sen Schoulun hyödyllisyydestä ja tarpeellisuude-
sta, Sitten lukee Pää-Monitori sen tavallisen
Schoulun: Kjetuksen, joka aina Keski-aijakkona
ja Lauanantaina edellä puolen päivän yläluetan,
ja päätää Herran Siunauksella, sitten Esimie-
het varoittavat tarkasti reaarintamaan Schou-
lun: Kjetuksesta, ja menevät pois, Senjälkeen kiit-
tää opettaja Lappia, Etta he ovat kauristi reatta-
net heidän Esimiehiansä, jotka heillä ovat tut-
kiffellat heidän toimonsa perustusta, ja niin
muodain Schoulu päätetään.

Turussa se 20. P.
Keskä = Kuusa,
Wuonad.
1826.

Löyryn Paluela,
Jacob Ahlman,

Selitys Monitorein ylitfen Schaulerin Schou-
lusa, ja myös piittä merkittä jota hän hänen kau-
lafansa eli rinnafansa kandaa!

Tarpellinen ja fangen hyödyttäväinen on se
tapa, kuin Schaulerin Schoulusa on asetettu yxi
Pää-Monitori, joka on niitten taittein eli niin kutju-
tuin Luokka-Monitorein peränkatsoja, ja että Luok-
ka-Monitorein pitää tekemään Pää-Monitorin
käskyn jälkeen, ja Luokka-Monitoreilla on se val-
da, että hän lykkää fen Lapsen häperään joka ei
katso Taulun perään, koska niitä puoliringijä luetaan,
ja Lapsen täytyy mennä, ja olla siinä niin kauvan
kuin opettaja talutta hänen paikallensa, Se on ja-
mafta jähdafta kuin Esivaallan Personat ovat Maan
Pitäjä, Ensin on Befalingeman, sitten vähem-
biä Truunun Palueljaita, heidän pitää tekemään
Befalingemamin tahdon jälkeen, ja kansan pitää
tuttelemaan mitä he Befalingemamin käskyy jät-
ken heidän vaatuaat, Saman Esimerkin oppiwaat
Lapset heidän päällensä asetetuista Monitoreista,
Minä fannon, He oppiwaat, Mitä Apoftoli Petari
fannoo, Pet. 2. v 13. 14, Olkat alammaiset kaikille jn-
himilifille jäädyille Herran tähden. j. n. e.

Se Merkki joka Pää-Monitorilla on, Se on nyt tafi,
että jos yxi Lappi faiz olla koko Schoulun ajan Moni-
torina, niin hän tuliz ypiäxi ja vielä päällifexi huoli-
mattomaxi, Mutta koska joka viikon pästä tapah-
tuu muutos, ja hänen täytyy taas olla taitelle alamai-
nen, Tästä oppiwaat Lapset fen, mitä Wapaktaja fannoi
opetuslappillensa, Lucan Euang. 22. v 26, joka taitte fusi-
sin on, se alkoon niinkuin nuorin, ja joka ylimmäinen on,
se alkoon niinkuin se joka paluellee,

Samafta jähdafta olen minä myös teettänyt yxi-
den Merkin, jolla merkitfen jokapäivä aina eri Lap-
fen Schoulun peränkatsojaksi, jonka pitää fannonaan
minulle, jos joku tekee pahaa taitelle, ja ei uskallifefte
lue läxyänjä, j. n. e., Tätä Merkkiä ei ole lupa vie-
dä ulos Schoulusta, vaan niin pian kuin hän ulos
Schoulusta mene, niin pitää hänen fen paizpaneman,
Mutta luettamifen ja rukousten alla pitää hänen fen
pitämään rinnafansa, ja katfomaan myös fen perään
ettei

ettei lappet saa toinen toistansa tuoppi lykkiä ja rytkkiä, niin-
kuin sen pahembin lasten tapa on, kuin he saan sen tilaan
saavat.

C Se on myös totuus, että taimellinen vaellus kunnioittaa
ihmisen ilmaan merkitsemistä, ihmisen sydän on taipuvain
nen luonneestaan ylöspäin, Jumalan viisaa hallitus valitsem
korotta ihmisen niillä suuremmilla onnellisuuden kikkulilla,
Mutta jos hän ylöspäin rupes, Niin saa pian huomaitaa
sen taidon, Tähtinansa finä ylöspäin, Tähtinansa juuri
alaspäin, Tähti ei ole kiskaties vaarallinen mainitaa
minun ajatukseni, Millä mielellä ne ihmiset mahtavat si-
tä kunnia-Merkkiä kanda, josta kirkkia Esivalda jostakulta
ansioista on heille andanut kunnioitukseensa heitä, He ei
mahda sitä lukea toidensa ansioi, sillä työllä tähti mail-
nasa kaikkein pitää itensä elättämään, Waan sillä mie-
lellä, että siittä on jokapäiväinen taidisuus Hänen kei-
janillisen Majestetin ja Lemmestä ja Ar-
mosta, ja koska hänen elämänsä päivät loppuneet ovat,
Niin taas joku toinen tulee kehoitetuksi taimellisesti fama-
sa työtä uskollisesti kirkkaillemaan, josta hangin sen
ansainut on, ja jokainen ^{kuin} sen Weljen eli Sijaren näkee, jo-
ka sitä kunnia-Merkkiä kanda, Ei mahdais katsoa hä-
nen Maimallisen vaellusea päälle, Waan paremmin aja-
tella, Tähtisesti on tämäkin yksi niistä Weljistä eli Sija-
rista joka aikoo kasvaa Jumalan ja meidän Wapah-
janne tundemiseä, Ei siten ylöspäin mieli tilaa saisi,
Mutta harua on se, joka sen niin mielenä jähdattaa.)

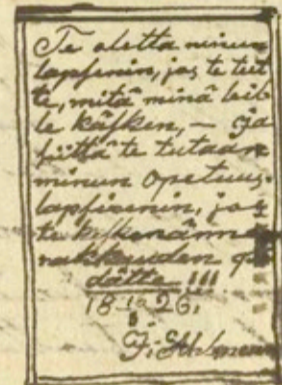
Mutta minun mielestäni on se päinäävainen asia,
että ulosmerkitä sen Pää-Monitorin Schaulun perän
katsojaksi, Mutta joku Lapsista on puoletonen, taitte-
maltainen, sitsepindainen, eikä ota nuhteesta yhi-
tikään vaaria, Sitä en minä aseta peränkatsoja-
xi, Mutta jos hän antaa vaarin ja paranta tapansa, Sil-
loin en tahdo minä enä muistella hänen endisiä rikoksiensa
ne pitää alemmaan unhoitetut, ja hänen pitää myös saaman
hänen ruoronsa pitää Monitorin viikkoa, Mutta jos hän
tattelomattomudefansa pysyy, niin ei koskaan siihen poi-
da pääsemään, Sen kautta tainon tulevan rakkaimain
tuisoin täytelyxi, että kehoittamaan heitä hiljaisuuteen,
joka tapahtuu finä luonosa, että jokaitsen lapsen mieli
tekee sitä Pää-Monitorin Merkkiä, Niin hän ahkerait-
se hiljaisuutta ajatelen, Si jos minä taidaisin niin alla,
Niin Opettaja vaati, Niin minä luulen, että harjoitus
vaittaa luonon, ja myös luulen minä sen, ja sanon epäilemä-
tä sen, että Langasterin Schaulun Monitorin *) Wirkkaa te-
kee.

*) Monitori, se on Englannin kielinen nimi, Se kuuluu kama-
lasti Suomalaisen koruise maalla, eikä myös lappet ataa sitä
nimi hyväxi, Sentähden kutsumin minä sen Schaulun Perän
Katsojaksi, Se nimi kuuluu kaunimmahti,

kemään tekee jokaitsen lapsen mieli, koska heille siittä
ruusamat Meritit eli Parhindo Klaput sijällelangovat,

Se Merkki jota se Pää-Monitori kanda, Koska ei
sitä Merkkiä saa viellä ulos Schaulusta, niin se otis sopi-
maltainen, jos se kunnia-Merkki, saan se pitää kutsum-
tamaan Schaulu-Merkki,

Se Merkki kuin minä olen laittanut, si olen sen muo-
tainen kuin Langasterin Schaulusa on, sentähden vaati-
minun uskollisuudenin sen ulosriittaman finä muo-
dosa kuin se on, seuraavijella tavalla,

Nämä sanat ovat tästä
Merkistä,

Te olette minun loppunen, jos te tette, mitä minä teille käskään
- ja siittä te tutaan minun opetuslappisenin, jos te käsketään
rakkauden pidätte,

Ja niinkuin minun oma nimenin on sen Merkin alla
kirjoitettu, se tahtoo sanoa niin paljon kuin,

Minä J. Schaulun, yhdellä rakkaalla tuisolla tuisoitan
sitä, janiinkuin yhdellä rakkauden suun annolla tervehtään
teitä rakkaat Lappet, näillä kalleilla sanoilla, Te olette
minun loppunen, j. n. e., ja että nämä sanat mahdais
alla teille muistuttavaiset yhtä rakkauden seural-
lisutta, ja annan teille taidusturen, Mistä kaikkein
pitä teitä tundeman minun opetuslappisenin, Nimit-
tään siittä, jos te keskenämme rakkauden pidätte, ja et-
tei nämä sanat jotka sijälleensä pitäivät sen lyhykäi-
simän Schaulu-Metusen sijällepidon, jotka se Tai-
vallinen Schaulu-Mestari on puhunut, Minä sanon,
ettei nämä sanat mahdais teille olla unhoitetut, Sen-
tähden olen minä teidän filmäimme eteen ulosmerkinyt
Kirjoituksella,

Tämä huonoude ja ulosriitattu Merkki, on senkalda-
nen, että tämän pienen kirjoitetun Taulun päälle on Kla-
si, ja sen ympärillä on Klakista Puetti,

Minä tuison minun ajatukseni yhten sopivan tähti
Monitorin Merkistä, Joseph, Langasterin ajatuksen kans-
sa, joka tämän Schaulun onsin Londonissa Englannin Pää-
kaupungissa on asettanut,

Mitä

Mitä nyt tule siihen asiaan, että lapset toinen toisilleensa
parran näyttämään niitä Tauluja, Niin pitää valit-
tamaan ne lapset jotka ovat edelläpäin opetellut it-
se ja niistä Tauluista, jama ja järjestyksellä kuin se Kir-
joitus Lancasterin Schoulun opetuksesta jama,

Näin ja tällä tavalla olen minä kirjauttanut mi-
nun ajatukseni niistä lapsi Pärmiehittä, eli erinomai-
tain Pää-Monitorista,

Katsojallainin tätä Lancasterin Schoulun-Konstia, ajat-
telen minä, Ettei Englantilaisa, tuchia ajatella, siinä Walde-
kinasa, joka ja monda jata uudesta on uelttanut siinä
Evangeliumilliseja wakkudeja, joka sopi jama siinä
Wanhakäiseri, Christillisyden ja puolesta, Kukatiesi
Joseph Lancasterin, joka tämän Schoulun on asettanut
on ja ja aikaa Maan Kullasa madäntynyt, Mutta
känen muiston ja reherjättä, eli kukoistaa,

Siunatus ja kalleja meisteja mahtaa olla se Korke-
asti kunnioitettava Herrä, joka tämän Schoulun Kon-
stia on tänne Suomenmaahan tuottanut, ja sen täsi Tur-
kun Kaupungissa perustanut,

Siinä tatusa minä kiini ripun, Etä ne jotka jstain
kyödyllistä asiaa kankakunnassa toimen saattavat, Ei
heidän kunniansa pidä tomulla peitettämään,

Tunsa Keisariillisen Huonen-Hallitus-
Kastanasa 27. Pää Touko-Kuussa Vuonna 1826.

Nöyrin Palvelija,
Jacob Ahlman
Suomallaisten
lasten opettaja.

Lyhykäinen Wlasueto pittää Lancasterin Schoo-
lu:konstista, ja se minä saan edespamaa minun
omat ajatukseen, kuinga ja mitkä tavalla se
olis, Maakunnassa luonnistavat, ja mitkä
Kappaleet pittää olis, erinomaisesti vaar-
istettava!

Ja kainen toivottaa aleraan lapsillen
ja Rokstauellisen tiidon, ja Pappain
taimen kautta on Maakunnassa lewinnyt juu-
remban, ja suuremman mittaan, Mutta ei kuitengon
kyllici

Mitä nyt vaarinattamisen itse opetukseen, Niin
Maakunnassa luoma parahimmmin henkilöidiseen
opettaja, joka kulkee ympärinsä ja Pöytäjä, Etä hän
on jonkun ajan paikassa, ja muuttad taas itsensä tois-
sen Paikakuntaan, Sillä etä lapset jotka täydijis
tuoda kaukaa sen opettajan tykönsä, joka asuu paikkan
lansa, Se tulee raskaksi Wanhemmille, etä etä enäästä
lapsia pitkäan matkan päähän, ja lapsille ikäväci
kaukana olemissen tähden Wanhemmista, ja ei ole
heille haljasta, eikä saa niin paljon huoneita, ja se
he yötä olisit, Mutta koska nyt muutteloo opettaja itse
insä, niin lapset saavat kummingin jollei muuta niin
joka Lauvandaina nähdä Wanhembansa, ja tulevaat
heillä holhoituci, ja niinkuin yxi Wiikko lasta päälle
luettaan siinä talosa, ja se on lapsia Schoolusa, Niin
pitäuat kukin sen velvollisuudenansa, etä heidän
Wiikko-ruoronsa pitää vaarin niistä taifen kylän laps-
sista, etä valmistaa heille yösiä, j. n. e., Se on totuus,
etä sen 11:nen Wuoden sijalle, kuin minä olen työtää teh-
nyt lasten opetukseen päällä, Harvoin on se tapahtunut,
etä Wanhembain on täytynyt ajaa lapsia seitfalle
Schouluun, jos se joskus on tapahtunut, niin on se tapah-
tunut ensimmäis päivinä, koska Schoulu on aljettusa
ja niissä paikassa, joissa en ole ollut vielä tulle, jollolla
ovat aina tullet minun tykönsä lapset, sitten kuin
he kerran tattuneet ovaat, Wälittäin kuin minun tykö-
nsä on tuatuu lijan ruoria lapsia, niin annan minä här-
nelle, 3:me Wiikkoa koetus aikaa, sillä ajalla tulen huos-
mamaan jo, jos hänestä on taivos eli ei, Mutta sitten kuin
on kulunut yxi Kuukausi, Niin en minä anna pois ilman
juurinda reäli puhetta, eli kysymysetä, Mikä on syy, et-
tä hän ottaa sen kesken pois Schoolusta, Sillä minä ru-
peisin opettamaan, huomaisin minä usiammalla
Talorpojalla, etä hän ajatteli, Koska opettaja

vaars

vaan saa bokstavit tundesmaan, ja stasamaan,
nien fitten stan pois Schooulufta, Kyllä ko bonaakin
yhteen lukemaan opii, Mutta ne Wanhemmat, jotka
näin ajattelevaat, pitää minä tyminä, ja ylöskä:
jella Opettajata kohtelevaifina, jonka keuimie:
fyden minä kuitangin olen jo heidän tykönsä saanut
estetyi, fen kautta, että olen andanut tykönsä
Saarnaustelija, Kyllä Opettaja aina on mahdollinen
omistamaan sen kunnian, että koska kerran on saa:
nuut bokstavit tundesmaan, ja stasamaan, niin tahtoo
myös fitten yhteen lukemaan, oja jos joku on pois Schoo:
lufta, niin tahton minä kuumman jälkeen tiedoon,
ongso fe fairauden, eli pahajuonisuuden, eli mingä tah:
den fe on ollut pois, Pahajuonisia lappia jotka fivot:
tomaat ovat, ja pyrkivät pahudefarisa, ehkä he usein
tulevat nuhdelluui, ja ei fittengän fiittä lakika, Niin
minä sanon hänelle viimein, Tämän rikoksen vielä
annan finulle andeksi, Mutta jos nyt tapahtuu pa:
kaa, niin minä kohtelen finua viitalla, oja muut
lappet, te kuuletta tämän, ja koska fe vielä pahaa teke,
niin täytyy fitten lupaus täyttää, Muutain sanaisivat he,
Kyllä hän lupaa, Mutta ei mitään ole niistä, Minä en
pidä fiitä velvollisuudenin, että Wanhembain eteen
realitta lastein puolettomuttua, sillä fe olisi heille sydämen
nuhuri, En myös koskaan tee fiitä, että pahankunisuuden
tähden yhtään lasta pois Schooulufta, sillä minufta on
fe sananlaskuu, ojalles hän fiellä oppenee, niin ei fiti:
ten misään, Waikka misä opetetaifin, Niin joka kääri:
jä kantaa kalmellaifia lappia, oxi oja juuri hyviä
joista on fe rakkain taironi täytetty, Tainen oja keppien:
kertaifia, Kalmas oja juuri huonaja ja hilimättomia Ei
kuitangan ole niitä hilimättomia mondaa, vaan taifet
aina voittavat, Ei fe mitään ole suutattavaifta, jos on
kangia lappi lukemifia, Mutta jos fe on fiinä fiuruusa
pahajuoninen, niin fe kaikkein suutummisen tekee, että tel:
la kurrittamaan malemifia afiaifia, Hiljaisuus on aina
hyvä, on Suomon lahjat kuinga tahtonfa, Rukouset pi:
delään joka etamu ja Ehtoos, Catechismuxen lukiaille pitä
olemaan Wirsi = kirja, josta heidän pitää ylösetfiinään
sen Wirren kummitat, joka rukouften alla reifata on,
Ne jotka ei pidä reikkö vuoraa, he maxavat 1. R. D. ja
ne kuin pitävät vuor vuoron, ne maxavat 24. Skillingia,
Se on aina fe 11. ruotta ollut fe määrä, kuin luettamaan
rupeifin, fiitä en myös aivo taftakänlähin koratta, sillä
ei fitten köykä kansa vai kuffanta lappianfa Schoo:
luun, Ei yhdet lappet fovi olemaan muuta kuin 12.
Wiikkoa, Sillä ajalla tule Catechismuxen lukiat täy:
del.

dellifexi, Kaikki Ruotovainvaimet, Kirkonvainvaimet, Dax:
feningin alkavainvaimet olen minä aina opettanut ilman maxo:
ta, Kun teen minä edespäin,
Niin olen minä nyt puhunut itse puoleltanin minun o:
petuksen luomon nykyisen aikaan asti, jata ei myös edespäin
pyhätä, Stouaus, ja Kirjoitus Lancasterin Schooulufta fopii
yhteen minun kansanin,
Mitä nyt tulis Lancasteri Schoouluun opetuksen maalla,
niin on taifia Kirjasa jo ylövalaiftufta fiittä,
Mutta muutamata afiat on seli lettävät,
1. fixi eli Meritit eli ansio klaput, ja fiitä taidais fil:
lä tavalla maalla reifjella, että koska Wanhemat pa:
nevat Lappensa Schoouluun, Niin heidän pitää lupaa
man Lappellenfa yxi palkka, Lukemifista, niin usein
kuin Lappi femmsifen Meritin faiz, oxi vanhin veluel:
linen andamaan sen edestä Rahaa, ehkä ei muuta kuin
shillingi, ei lappi paljas tarvitfe kuin fe ylipuhutte on,
eikä fe Wanhemmalle vahingota tekisi, omallensa
hän annais, Mutta tulis, fen kautta lappi kehaitetuxi har:
tauteen
Mutta nyt on kaksi afia josta yhteinen ^{Kansa sanoo} ~~Kansa~~ juuri ko:
vafti vastaan, josta on tarpeellinen puhua,
2. fixi, Minä olen aina sen päälle käynyt Kansan kes:
kellä, että kirjoitus on tarpeellinen, Mutta yhteinen kansa
andaa fiihen monenkaldaisia vastauia, He sanovat, Ei
fe maxa reaina, että Talonpaika kirjaitta, Sen kautta
tule Herramaifexi, hiturxi, laifkaxi, ei viitfi työtä teh:
dä pellon päälle, j. n. e. Tekee myös ymmärtämättömydes:
tänsä fe nkaldaisia kirjoja, josta hän tulee vahingoon,
Tämänkaldaisia estelemifia on Talonpailla kirjoitus:
ta vastaan, oxi oja sanoo vielä, Mitä hyvä meillä
fiittä on että suomee kirjoitamme, Meillä on Suomalainen
Laki, oxi tytähyviin katstean me ylö, että kaikki Suoma:
laifen Lain Protocollat kirjoitettaan Ruotfixi, En me
niistä fen puolefta mitään tietoa saa, muutain kuin Her:
rain kautta, Waikka nämät realituxet kuuluvat, kuiten:
gin on nuori kansa tullut näkemään kirjoituksen tarpe:
lisuden, että he pitävät kunnianansa fen, että he tai:
tavat kirjoittaa, Esimerkixi, St Martinan Pitajasa,
erinomattain, Koskon, Euran, Carinaiften, Cappelainläi:
neifä, on erin oja Drengeifstä, ja Talonpailla nykyifinä
aiksina harjoittanut itfensä kirjoitukseen, Kyllä fe on fi:
nä toivofa, että fe vihdoin hyvinikin meneftyy,
3. maxxi, että Schooulufta panna niitä parhambia Lappi:
luettamaan niitä huonombia, Siittä olen minä kärsinyt
saljon, Wanhimmat tulevat minun tykönsä, ja sanoo:
vaat

vaat, En minä ole laftanin fitä vaarten pammut Schoulun,
että toisia opettamaan, jos se on niin, minä otan hänen
paik Schoulusta, jos sinä tahdat jonkun panna opettaa:
man, niin sinun pitää hänen ruokkimaan, eli ei ottaman
hänellä palkkaa, eli andamaan hänelle, yxi osaa sinun
palkastansa, jitten sinulla on lupaa panna opettaman
toisia, Mutta muuttain ei sen pidä tapahtumaan, Niin
on Vanhimmat kovin minua tyköön sanoneet, Niin olen
välittäin fitä koettanut,

Mutta kirjoitus konstifi se josi maalla Siinä ei
taida Vanhimmat mitään vaftaan sanaa, jata myös
olen itse koettanut,

Niinkuin jo sanattu on, että maalla tule aina muu-
taren alaisxi Schoulu huone, Sentähden ei luonna
siellä ne erinomaifet Pengit ja sandaladot niinkuin
Lançasterin Schoulusa on, Waan kirjoitus luonistea
parahitten, että kilitulha kirjoitta jonkun laudan
eli Pellin päälle, ja paperin eli Styylin kirjain
päälle,

Mitä taas präntin lukemisen tulee, Niin alis
se paremmiin luonistearainen, jos armosa
tykölangeis fenkaldaifia präntätyitä Tau-
lujia minulle, kuin Lançasterin Schoulufakin on,
Sen kautta tulis opetus suuremman vaimaan, ja
sen kautta rupsis fekin luonistamaan, että panna
toista lafta täisen opettamaan — Niin olen minä
edeskirjoittanut minun omasta opetuseftanin ne
parhaimat afiat, ja toivon Lançasterin Schoulun
opetusefta ne parhaimat afiat lisäään minun
opetuseftanin suurembia, ylävalaiftusen Wälikap-
~~ta~~ leita,

Kuifariillifeja Suomen Huonen Hallitus-
Seuran Kartanasa, Turusa, se on P. Tunko. Huo-
sa. Huonna 1826

Söyvin Paluella
Jacob Ahlman

Selitys.

Se palkka kuin täsä on ennen kirjoitettu, Nimittäin,
että minulle tule palkkaa Lafta päälle. 1. R. D. muutamilla,
jotka ei ruoki minua sillä ajalla, ja 24. sk. nütta jotka minu-
a ruokkivat sillä ajalla, Tätä ei lange siisille minulle yhde-
ksä kuukaudesta, waan koko siitse ajasta ylisuomman kuin
Lapset on Schoulusa, otan minä sen mainitun palkkaan,
jaka on 12 mensä Wikkua, jaka tämän kautta selitetään,
ja tätä mainittua palkkaa kuin nyt sanattu on, En aineas-
kakaan korottaa,

Lamasterin-Skoulun Konsti:

Se on fangen ylistettävästä ja Sulaimen
pa, kuin on tästä Skoulusta, ja
jussien.

1:in aamulla, lapset kokou-
suvat, Kaikkia ei opettaja vie ja v
lä ole Skoulusta, niin koka lap-
set menevät istumaan heidän
paikalleensa, joka Luokasta on
asetettu yxi lappi, joka on Pää-
mieh heidän päällensä, jota hei-
dän pitää taltelamaan, ja se on
lasten ilo, että he saavat sen yh-
den lappen mieltä nauttaa, ja tä-
mä lappi päämieh kutsutaan jo-
ka on heidän luettajansa, Moni-
torixi, ja niinkuin Tähti Pla-
neteilla on heidän ympärillään
muutamia Tähtiä jotka valai-
vat itse omalla valollansa hei-
dän Pää Planetiansa, Niin
myös nämät lapset suurimma-
sa ja suurimmasa hantaudefan-
sa ovat toinen taifellansa ylös-
kehaituxeri, jman sitä on yxi
Pää Monitori, joka on niitten
toisten Monitorien haldia, jolla
on myös yxi merkki tädistuxena
että kaikkein pitää häntä kuule-
maan.

2: jexi, joka opettaja on kello
9. aamulla sijalle tullut, Pukau-
sen jälkeen määrätään Monitorit,
jotka sen päivän luettavat, sit-
ten käsketään ottaa Monitorien
Luokka-Liistat, femmoiset Tau-
lut, yxi joka Luokkaa päälle, josta
havaitaan jos joku on pois Skou-
lusta

Denna liknellä inuukun
en orikkijuh, och behöfver
filley ändrag.

| niin

| n

lufta, ja jotka ovat tulleet
 uluun, heidän Nimenpä päät
 le vedetään ysi merkki + mutta
 niiden Niini kaipaa sitä merkkiä
 jotka pois ollet ovat, ja sitten kuin
 ne pois allet tulevat jälle ni
 luun, niin heidän poizalonpa tut
 kitaan, ongo se tapakutunut fava
 uden, eli jonkun muun pahajus
 nipuden kautta; Taijat lapset
 todiftavat ^{he} mingätähden he o
 vat ollet poizoyhteen Päiväkin
 jaan kirjeitään myös ne lap
 set, jos he ovat ollet Schoulula
 eli ei. Se edellämäinittu merkki
 tehdään fikken Luokka-hiftaan
 niin, että aamulla jos lapsi on tullut
 Schouluun, niin pannaan ainsaa
 stansa merkki - Mutta jos hän
 jälkeen puolenpäivään on poiz
 Schoululta, jää hänen merke
 kinsä senkaldaiseri kuin aa
 mulla kerta pandiin - ja toiset
 la päivällä ei sitä merkkiä
 enää parata, Nään toisella
 päivällä, jos hän koko päivän
 Schoulula on, hän paluella itje
 lensä uuden merkkiin, ja kuuka
 den lopulla nähdään, kuka on
 ollut täydellisiä, kuka vailla
 alensaifia päiviä Schoulula
 3:maneri, alkaa Catechismu
 sen kuulustelemisen, jos he taita
 tarat sitä ulkoa luki, eli ei
 4:jäneri, Catechismuksen kuul
 lustelemisen jälkeen tutkittaan
 jos he ymmärtävät sitä, mitä
 he ovat lukeneet Catechismuse
 tanfa.)
 Tämä 3:maneri, ja 4:jäneri
 ajassa kuulustele itje opettaja
 heitä.
 5:demeri, Heillä on ^{ainan} merke
lineri

binen lukemineen, heidän Monito.
 ninsa perantattanon alla, ja heidän
 ymmärryksenä tulee koatellui, jo
 ka ei kuitengan ole heille rajittavai.
 ste, vaan nunkuin kupa täitä, ni
 mittiin; He lukevat Monitorin käs
 skyn jälkeen piposansa yhdessä
 puoliingisa, yhden vähän kappa
 len Uutta Testamentia, eli kutu
 den opin Historiana, ja kyskää häne
 sen on lukeneet, niin hän ^{siis} siis
 jälle se ^{on} paalla. Eimerkiki mie
 nä otan yhden Texten selityksen
 alle.

He lukevat seuraavasti,
 Apostolin teko. Paamatin 25.1.
 Niin Stigrippa sanoi Paulille.
 Sinun on lupa puhua edestänsä.
 Silloin Pauli ojensi kätensä, ja
 vastais edestänsä.

Sitten kuin lapsi nyt näin on
 lukeut, niin hän sen kertoo jäl
 lensä, kysyy, ja itje seuraavisel
 la tavalla vastaa:

Mitä Stigrippa sanoi Paulille?
 Vastaus, Sinun on lupa puhua
 edestänsä.

Mitä Pauli silloin teki?
 Vastaus, Ojensi kätensä.
 Mitä hän sitten rupesi tekemään?
 Vastaus, Vastaman edestänsä,
 ja niin edespäin.

Tällä tavalla tulee heidän ymm
 märryksenä merkittävästi koatellu.

Catechismuksen kuulustelemisen
 alla, Kirjaittajat kirjaittaneet
 istuisansa penkeisensä, eli Luo
 kiansa, edellä puolenpäivän
 kuisen Taulun päälle, Mutta
 jälkeen puolenpäivän Styylin
 Kirjain päälle, Mutta taitamia
 tainen aina sen kivi-Taulun
 päälle.

Kirjaittamisen alla, on heil
 le, 2:ii Paperin ja kappale, ja xi
 sinisen, ja sen päällä on
 Pet. Pet.

he.
 jokin min luttiflevat.

PAHOK, ja se annetaan puolel-
tomille, laiskaille huonon kirjai-
tusen edestä j. n. e. 2:ksi Punai-
nen, ja sen päälle on kirjoitettu
HAKKA, ja se annetaan niille hy-
ville ja taimellisille kirjoitta-
jille, ja kutsutaan Monito-
rin nimellä.

Amman sitä on pieniä Pape-
rin Klappuja, jotka kutsutaan
Palkinto eli ansio-klappuiksi;
Sen Pää-klapun nimi on, Me-
rit, ja vastaa 6:si muuta, jonka-
tahden sen alla on 6:si ^{niitä} annetaan uskollisille, ^{mutta}
Monitoreille neljänkertaise-
sti; Senjälkeen taas, jos he laiska-
si tulevat, niin niitä annetaan:
retuitta Meriteitä pöytästä;
Sen he pitävät suuna här-
piänä, Sillä niiden kautta tai-
vovat he ansaittua palkintoa
Schaulun Käzystä, Examenin
päivänä, jonka he myös saa-
vaat.

Joka Luokassa on ylöspäin
yksi Pää-Taulu; Siinä on täsel-
lä puolella kirjoitettu Summa-
ro, joka osotta, kuinka mones
Luokka on, ja täselällä puolella
on kirjoitettu Walmis, Luokka:
Monitori 6: kertaa huutaa, Kir-
joittakaaat, Wainainen, Wier-
lästavaa sen janan, Wai-
raisen, Wihelijainen, Wihel-
jäinen, ja n. e. Hänen kädensä on
yksi aivahainen kirjoitettu Taulu,
josta hän ne edellämäitub sa-
nat huutaa, ja siinä on senjälkeen
stanaukset kuin kukin Luokkaan
sopii; Senjälkeen annetaan Mo-
nitori-klappu ansion jälkeeri,
niinkuin sanotta on, alis se hy-
vä, eli paha, Sitten kuin niin
on kirjoitettu, haandawät Luok-
ka.

V

ka-Monitorit sen puolen Tau-
laa Pää-Monitoria päin, ja se on
kirjoitettu se sana, Walmis, Pää-
Monitori huutaa, ^{Wainainen} haandakaaat Tau-
luta, huutaa taas Luokka-Moni-
toreille, katkakaat perään; senjäl-
ken kuningin Luokkaa-Monitori
katkoo hänen peräänkatkandonsa
alkaalewaistien Paikain Tauluta,
ongso kirjoitus wilpitöinen, eli ei.
Silloin saavat Pajat ansion jäl-
ken Meritin, (Se Taulu jota
näin haanallaan kutsutaan Tele-
graph), Sitten kaandetaan se puo-
li Taulua Walmis, paiz, Pää-Mo-
nitorista, joka mainittu Pää-Mo-
nitori taas huutaa, Puhdistakaaat
Tauluta. Sitten lapset pyykkisääät
paiz Kirjoitus-Tauluinsa päällä sen
jo Monitorilta ylikatsotuun kir-
joituksen, jonka he Kirjoittamäl-
lä ovat kirjoittaneet, joka kutsu-
taan Griffell.

Catechismuksesta lueaan ulko-
a, ei ainoastansa Sielöliuon-
sanat, Waan myös ne P. Pää-
matun tädittuut.

Mitä nyt tulee Luokkain, jotka
tasa Schaulusa löytyvät, ^{Wainainen}
on 8: dextran sekä Luku, että Kir-
joitus Luokkaa, Suomalaisista, Mut-
ta Ruotsalaisista Luokkaa on 2: xi,
Ruotsalaiset ja Suomalaiset räk-
nävät yhdessä, Päkänyys Luokka
on 10: neri, kirjoitus on myös yhteinen
joka Ruotsalaisille, että Suomalai-
sille. Kirjoittaisansa he istu-
vat Pongesijansa, ^{mutta} lukei-
sansa ja räkänästefansa he sei-
sovat ymbäri Schaulua, Monito-
reinsa ymbäri, pienisa osisa,
joka kutsutaan Pölingiksi.

Mitä nyt itse Luokkain tulee, niin ovat ne
seuraawiset:
1: simmainen Luokka. Siinä kir-
joittawat lapset janan päälle
Pää

Puupäämällä, Monitori näyt-
tää Puupäämällä Forskriiftista
ja huutaa, Kirjaintakiat A. j. n. e.
Sitten kuin Bakstavit on kirjaiter-
tut, Lykkää Monitori taas jarran
siljaci yhdellä laudan. Kitapul-
la josta on kädensija josta kiinnipie-
detään, se kutsutaan Sandakioy.
Väci, ja sen alla on 2:isä Rautafe-
ditä, jotka sitä lykkästä tekevät
linian jandaan, johon taas kirjai-
tehtaan.

2:nen Luokka, Siinä lyhyjä jta-
vaucia kirjaitetaan, ka, ky, as,
as, ja n. e. c. kummersaita 11. niin. 100.
afti.

3:mas Luokka, Siinä kirjaitetaan,
And, ais, vis, j. n. e. c. 100:sta niin
1000:nen afti.

4:jas Luokka, Siinä kirjaitetaan,
niin, noin, näin, j. n. e. c. 1000. ai-
na. 10,000. nen afti.

5:des Luokka, Siinä kirjaitetaan
janoja jtaavaucen arvi tuella, am-
na, an-da, is-tu, ky-lä, j. n. e. c. 10
11,000. nefta niin 1,000,000,000. afti.

6:des Luokka, Siinä kirjaitetaan
moninaisia janoja, niinkuin. Wel-
ual-li-fu-de-fo, Lenz-ge-li-tenen,
i-jan-kai-ki-fu-ten, j. n. e. c. Kii-
nain edeltä yfeti eli Additioon
Taulua.

7:mas Luokka, Siinä kirjaitetaan
pidembiä janoja, niinkuin, Was-
tan-at-la-mio-fo-fo-ta, Lu-ruon-
pi-stä-mät-to-my-de-fan-fo-kin,
Kah-deg-ta-tai-fo-ta-kym-me-neg-
tä, j. n. e. c. ja Ero eli Substraction
Taulua.

8:deras Luokka, Siinä on kirjaitet-
tädelliset, sekä kirjaituissa, että
räknämisissä.

Kaikkia muissa Luokissa kirjoi-
tetään Kirsi-Tauluin päälle, Mut-
ta, 8:deras Luokissa kirjaitetaan
myös paperin päälle. Tämä
on nyt sanottu Kirjaitus Luokista.

1:simmäinen Räkitys Luokka, Siinä
räknätään 1:destä 10:nen afti.

2:nen Luokka, Siinä räknätään 10:sta
100:teen

100:teen afti.

3:mas Luokka, Siinä räknätään

100:destä 1000:nen afti.

4:jas Luokka, Siinä räknätään

1000:nefta 10,000:nen afti.

5:des Luokka, Siinä räknätään

10,000:nefta 1,000,000,000. afti.

6:des Luokka, Additioon eli

yhdistettään monia summa

yhteen summaan.

7:mas Luokka, Siinä Subtra-

ktion, eli eroitetaan yri-

wähä summa suuresta sum-

maasta pois.

8:deras Luokka, Siinä Mul-

tipligerataan, eli kerrataan

2:xi summaa tainen taifon

ja kansan.

9:deras Luokka, Siinä Di-

vision, eli jaetaan yri sum-

ma niin pienein osiin kuin tah-

dataan.

10:nes Luokka, Siinä räknä-

tään Beckmarkin Räkitys

43: kirja läpifens.

Tämä on nyt sanottu Räkitys

43: Luokista.

1:simmäinen Luku Luokka, Siinä

luetaan A. B. C. bakstavit,

sekä Suomalaiset, että

Latinat.

2:nen Luokka, Siinä luetaan

lyhykäisiä jtaavaucia, Ai, ei,

fi, lo, le, pa, ri, ki, j. n. e. c.

3:mas Luokka, Siinä luetaan,

Dan, bek, lin, far, myn, j. n. e. c.

4:jas Luokka, Siinä luetaan,

Kain, niin, matt, län, ja n. e. c.

5:des Luokka, Siinä luetaan,

Saa-ri o-fo-ta fy-dän fa-ki-
mie-li kirjoi-ta-fo, j. n. e. c.

6:des Luokka, Siinä luetaan,

Ah-ke-ra, jah-dar-tus, an-de-xi,
Kan-de-xi, jfalle mie-lem-me,
ja niin edespäin.

7:mas Luokka, Siinä luetaan

täydellisesti.

8:deras Luokka, Siinä luetaan

täydellisesti kaikella kirjoi-
sijalta

Lapsi

siisältä, siittä kielestä jostaka
kään puhukin, ja ulkoa fitten ta:
uallsefti fite kirjaa kuin so:
pii ulkoa lukemiseks, oliz se
fitten o. Dreibliuxen Catechiz:
muffa, o. Mäckerin Catechiz:
muffa, j. n. e. e.

Tämä on nyt fanattu
luku Luokista.

Käin ja tällä tavalla olen
minä tutkistellut, ja ylikatso:
nuut kaikkein Luokkain kom:
ffit, kirjoittamisesta, Rakna:
misesta, ja lukemisesta, tässä Lan:
cafterin Schoulussa.

Lapsilla on myös jilloin, Ko:
fka he tulevat pois istumasta
Penkistä, josta he ovat kirjoit:
tanet, ja Taulut puhdistetut,
Monitorin Käskyn jälkeen, Sit:
ten mennään lukemaan, ymbä:
ri Schoulua, Pää-Monitori huua:
taa; Kädet polville, Kädet sel:
jälle, Kädet päydälle, astukat
yli, Käykämme, ja lapset te:
kevät senjälkeen, Sitten kuin on
luettu puoliringissä, e. Viin sano:
taan Käykämme, ja he käyvät
penkkinsä astamaan Kirvitau:
lujansa, ja käydesänjä astuvat
he niinkuin Kruunun Satawäki
tavallisesta Exseringisänjä, He
rupevat sitten raknämään taas
puoliringissä, e. Vämät ~~omman~~
nat vaikuttavat sen, että ne
reiljellään joka muutoksenalla,
että sen laiskan täytyy sitä us:
kollista seunata, ja se on heit:
le rakasta, että he oppivat niin
kuin kilusaitlemaan tainen
taifensa rinnalla, kuuliaisude:
sanja.

jos lapsilla tulee joku ri:
kas keskenänjä, e. Viin he kan:
delevat sen opettajallensa, Mitä:
ta emman kuin se pahajuoninen
padaan fyypäxi, josta päälle
opettajan

jo?

opettajan edestä kannetaan, niin
in pitää päälle kandajan laitta:
maan, josta toisen lapsen, tadi:
distajaksi, josta tadi distajan päälle
alla asia tulee ratkaistui, Mut:
ta tadi distajantulee, niin päälle:
kandajan saimauz on mitä:
täinen, ja tämä on tarPELLI:
nen ^{siis} josta tulevat lapset ym:
märtämään jo ~~no~~ nuoruudensa:
ja, Norkian Epivallon eli ma:
ilmallisen Lain sijalle pidon.
jos sen pahajuonisen päälle:
kannetaan, ja ei ole muuta to:
distajaa päälle kandajalla kuin
jokulaiset, niin ei Opettaja o:
ta niidein tadi distusta vastaan,
ja sen kautta on myös päällekan:
dajan saimauz mitätäinen, si:
tä paha vastaan, ja se on myös
tarPELLINEN, sillä sen kautta tu:
levat lapset sen oppiman,
Ettei he mistään asiasta mahda
mailmasta mennä oikeuteen,
jalki ~~heillä~~ ^{heillä} ole vieraita to:
distajita, tieteen sen, ettei joku
laista kaskaan päästetä tadi dista:
maan eli valalle.

Mitä sen laiskan ja pahaju:
nisen kivituseks tulee, niin kapaktau se
sillä tavalla, että ~~paikan~~ Pison
pahjaan sillä paxumaisella ti:
kulla tyään, jolla bakstentia
näytetään; Erinomattain ta:
paphuuksoksa ei he tattelke
reikka ansio Klappuja on pois
atettu.

Mitä taas itse Monitorein,
niihin lapsi e. Päämickiin tu:
lee, Ne niin kutsutut Luokka
Monitoreit muutetaan joka päivä
sina taifat, Mutta Pää-Mo:
nitori muutetaan joka viikon
päästä, nimittain Lauvantaina,
känellä on yksi mestkki kuulaja,
ja

jos ei (?)

oja hänen seuraansa määrän
 taan aina käsi muutamaksi Päi-
 kää, joiden pitää pitämisen Osta-
 silu lämbymillä, Mutta jos
 hän tekee jonkun rikoksen, niin
 ei hänen saa paluella koto
 Wiikkoo, monitorina, vaan
 pannaan tainen sijaan.

Schouluun memään ad:
 mulla Kello 9. Luetaan 9. ja mi-
 dän, yxi luku Wanhaa Testa-
 tamentia, Puolipäiväifelle
 memään Kello 12, luetaan Pau-
 han edestä, eli joku muu foveh-
 jaz Wansyy, Tuudefta Testamen-
 tista, paiz Schoulusta memään
 jälken puolipäivän Kello
 5. Luetaan yxi luku Uudefta
 Testamentista, ja Lauupias
 Jumala, stuta meitä walwai-
 famme, ja Herran Siunaus,
 Keskiwiikkona ja Lauuantana
 jälken puolipäivän memään
 paiz Schoulusta Kello 3. Samo-
 na päivänä luetaan myös edel-
 lä puolipäivän, Schoulusta
 paiz memefä Schoulu-afetus,
 ja kuuluu näin:

- Kaikkkein Schoulustaftin
 pitää waarinattaaman feu-
 raut muistaxet, nimittain,
 1. Kaikija tiloija tatutta pu-
 hunaan,
 2. Käärätijillä hetkellä ko-
 kondumaan Schoulun,
 3. Siivasti ja hiljaisesti
 Schoulun tulla, ja Schoulus-
 ta lähtää,
 4. Schoulusa allefanfa hil-
 jaisuutta pitää,
 5. Schoulun afetuxet, ja ko-
 menat mielellänfa tatella,
 6. Oleman lembiät, Käyhiä
 ihmisiä ja Luondokappia
 keitakin waftaan,
 7. Ei koskaan, Rampoja Ra-
 jarikkaja, ja muutam rumija
 ihmisiä pilkataa,
 8. Wälttämään pahaja furoja

9. Käyrällä mielellä ja hil-
 hiljaisudella Jumalan pal-
 uelusta kuulella, Niin myös
 kuin Pyhä Raamattua lue-
 taan.

10. Wälttämään pahaja fa-
 noja, Kirouksia ja pilkkarimia,
 11. Olemaan kuuliaiset Wan-
 kemmille, ja niiden fiaisille,
 12. Wälttämään riutojaa ja
 tappeluksia.

Senkaldaisiet Paastauit,
 Starauxet, Lukemiset, Niin
 kukin Luakka taruites ovat
 prantatyt Tauluin päälle, jat-
 ka Taulut ovat yhden arkin
 laueudefta, Monitorilla on
 myös se walda, että lykkää hä-
 memään permanollä fen, joka
 ei katso Taulun perään, ja hän
 seisoo fiinä niin kauuran kuin
 opettaja kysyy, Mingätähden
 siihen alet jautunut, ja Opetta-
 ja taluttaa hänen paikallän.
 fax.

Jätä

Ennen kuin opettaja samul-
 la tulee Schoulun, niin pitää
 lapset jo ennen jalemaan, Päi-
 Monitori huutaa Luakkamo-
 nitoreille, Katjakaat, jaz he
 ovat puhtaat, Niin katjovat
 he kukin Luakkanfa fappet.
 Sitten kuin lapset on katjotut,
 niin Päi-Monitori huutaa ty-
 könsä Luakka-Monitorit, ja
 Katjaa, jaz he ovat puhdistanet
 stensa, jollei, niin he faavat pa-
 haan.

Lapset / Liellä

18?

Bläskhärnat on skrauu-
 tuxet penkein kiini, pieni puuklap-
 puu kandona, ettei se pilaa, ja
 ne ovat Pyijyftä.

Wielä on lappilla senkaldai-
 nen kuuliaifus, Opettajanfa kok-
 taan, että he tallelewaat, Kos-
 ka

ks. opettaja hiljaisiin
kaksi kortta lyö, pöytäin.

Näin ja tällä tavalla
olen minä ylikatsonut, tut-
kittellut, ja itselleni oppia,
hyväksi nähnyt ylös kirjaitaan
Lançasterin-Schoulu konstia,
Kuin tapahtui Turussa, Ro-
sentralin Kartanosa, Lanca-
sterin Schoulu-Salissa, Alkai-
sin kirjaittaman sinä 11. päi-
vänä niin 22-teen päivään
asti, siinäolevaisessa Kesk-
tikussa, Vuonna 1826.

ja nyt taas,

Kunniaitettavan Käsien
jälkeen, vastaudesta kirjaitettu
Turussa, Keisarillisessa
Suomen-Huonen-Kalli-
tus-Seuran Kartanosa, se.
2. Päivä Touko-Kuussa Vuon-
na 1826.

Näin Palvelija
J. A. Ahlman

2
Muutamia yleistäisiä Njatuksia ny:
kyijestä kumelluksesta; Wankemman
ja lasten välillä, joita Wälitu:
xia usiammasti kuullaan.

Ufiammasta Pitajasta olen minä löytänyt
senkaldaisia Wankemmia, erinomattain di:
tein puolelta, jotka edaz tulevat senkaldai:
sella Wälituz-puhella; Parisin minäkin mi:
nun Lappeni Luku-Schauluun, sillä oli jo
sikia lukemisen aika, mutta en saa tottele:
man. Koska minä olen kysynyt: Joko senkal:
dainen tottelomattain Lappi vanhankin on,
Nin anda yxi senkaldainen kumpia ja
kiviämielinen, Niti vastauksen. Ei se vielä
ole muuta kuin 7. 8. 9 eli 10 Wuoden vanha
j. n. e. Muutama tuo viettellyn kautta
senkaldaisen Lappen sijalle, mutta ei se siel:
lä kauvan luonnista, Kyllä se sielä pian
pöiz kara, joka on juuri se jyy, että Wanki:
mat affoittelevat heitä siellä kotonan:
ja, ja fanoovat; En minä raskitse händä
nün paljon Wälillä kohdata, kuin pidaiz,
usein en minä ota ohengan niitä vastan,
sillä senkaldaiset ovat furexi hämmeny:
xixi koko Luku-Suuralle ja pahemmuxxi.
Minä ihmettelen, että jos senkaldaisen Lapi:
sen tottemattomuden ylitzen wälitettään,
ji pitä tuleman, kuin se tule 17, 18, eli 19 Wuoden
vanhaxi j. n. e., Kyllä se sitten tottelomattomuu:
dellansa ja kowakorvaisudellansa monda
kyynelettä ja itkupisarata puferta Effan:
ja ja Nitiäsiä filmistä, ja senkaldaiset

Wanhimmimat ei mahda muuta arpa: o:
lottaikan Ruuttamattomuudesta yläkäsua:
tetun Sappien edestä, joka niin unhoittaa
sen Ruiningallisen luonen-opettajan Salo:
monin sanat, jotka kuuluvat: Kurita Poi:
kaas niinkausan kuin vielä täivo on, si:
nä lyöt häntä viitalla, mutta find va:
pahdat hänen sielunsa helvetistä. Se
on Luonnon-järjestyks, että Alamaisten
pitä kuulman Esiwaldansa, Sappien Han:
sai ja Nitinän, ja Palueljan Kerransa.
Alamaisten pitää talleman Metuxia, Pal:
ueljan Sanda ja Sappiet Käskyä, jolle ei
Käskyä, niin viitaa, vaikka ei jekän ky:
vä ole, että paljon Viitalla rangaijista,
sen päälle se paljon tula, mingä kaldai:
silla Esimerkiltä Wanhimmimat itse käy:
vät Sastensa edellä, hyvän: Lapainen
Sappi ei taruitse rangaijista, mutta sen:
kaldain talleman Sappi pitää ai:
jallansa täivutettaman Viitalla piskuisu:
dessa, jos hän sitten Pahain: Seurainkin ja
muidin pahendaajista Esimerkien kaut:
ta itselfä pahinda, niin ei ole Wanhiman
syytä, koska hän parhansa on päälle par:
nut hänen yläkäsuaatexansa, hänen mie:
hudenfa ikä ei taida Wanhin enä hallita,
mutta ne varoitukset, joita Wanhin anda
Sappellensa, pysyvät vielä hänen miis:
tosansa mieluden ijästäkin, jos paha: Seur:
ra näitä tukautta, niin ei ne perättömäsi
Ruutangan tukahateta, kyllä ne kerran hä:
nen mielefänfä herävät, jos hän pahain:
gin menettä itselfä, niin hän miisfä ja
fanoo: Wai kuinga onnellinen minä olisin
ollut, jos olisin totellut Hännin ja Nitinin
Waroituxia, niin on Wanhimmimat vapat

edezuastauksesta, mutta se on perättömäsi
meteldäväsi xia, että yci Hjä eli Nitin to:
dista piskuisesta Sappesta, ettei hän saa
sita talleman, sillä hän todista jul:
kisesti itse päällensä sen totuden, että y:
ci kuluatainen. Himmien hänen kautansa
kaguatettan Mailmaan, sillä jos piskui:
sudesta ja tallemanattomuus on niin syvässä
juurtunut hänen sydämensä, kuinga
suuri se sitten ikään tuldua mahta olla,
jia mingäkaldaisia Alamaisia mahta
kaldaisia Esiwaldan heistä saada, mingä:
kaldaisia Pakkollisia mahta edestuler
vairina aikaina yci Perhen: Händä hei:
ste saada ja täivää. Jos tallemanattomuus
ja uppiriiskaisuus sijalleatta yhden Kan:
san ja Kaakunnen, silläin yci Paitti pi:
on totton tulee, joka kuuluu seuraavil:
la tavalla:

Wanhimmimat usein Sappillans,
Wiel ovat Pedot julmat,
Sappiet Pyrkäimet Nitillans,
Hällans Kuormat Kovat,
O! Pakkaus, Pakkaus miis niin,
Pylmeret joukos Himmisten,
Teet Mailman halvatiivi.

Suurilla kiivaudella olen minä usein
senkaldaisilla Wanhimmilla näitä e:
des ilmoittanut, ja varoitannut, ettei he
senkaldaisia annais koskaan kuul:
a ulos suustansa.

Kirjoitetta Paimion Pitäjältä, St. Jakobin
Sappelin Läänistä, Huononalan Puusthallista,
se 6 Päivä Syys: Kuussa, Vuonna 1830.

Köyvin Paluelja,
J. Ahlsman.

Lyhykäinen Puhe Oman Kunnian etji-
misestä, ja itsestään pitamisestä,
ylyydestä eli kopaudesta,

Kirjaintajan.

Oma Koe telemus.

Ujasti on minulle ollut nelde minun
omasta tunnoistani, että nämät kolme asia
nimittäin 1. etji Oman Kunnian etjimi-
nen, 2. etji itsestään pitäminen, 3. xi
ylyys ovat tahtonet valdansa pe-
ran kysyä, Mutta minä kiitan Jumaa-
latani, joka hänen Pyhän Sanansa
voimalla on aina alaspainanut si-
tä minun Adamilista luondaniin,
Ja että minä Kengelliseksi päälehtä-
jannosta tunnen aina tyköni jonkun
kaipausten, ja etten minä koskaan tule
täydelliseksi viisaudessa, ja usein
erhetyn viisautta etjienin, Niin
se vetä minua aina Alkaifuden Sa-
soon, Vaika Adamilinen Luondo kyllä
hävääkin tätä Saaxaa, Niin nämät
mainitut kaipaukset kuitenkin tekevät
tämän Saaxon sulaisiksi, Muistain sitä
Jhana yhtäistä Sananlastua, joka

Kuuluu, Alkaihin paikain Wedethin
juoksevat, Seurauksiksi felitan minä
namat kolme asiaa,

1. Oman Kunnian etjimisestä,

Tätä olen minä luomofarin hamasta
Lappudestani etjinyt, Sentähden olen
ahkerainut ottaa tarhan vaarin näi-
stä fanosta, Elätä sinua, vakudella
ja käytä sinua, oikein, sillä fenkaldai-
fet viimein menehtyvät, Mutta koska
minä sitä olen ahkerainut, Niin se ah-
keraitseminen ei ole minun, Ja jos se on
jotain hyvää voittanut, Niin se olkon
tapahunut Jumalan kunnaksi, Josin
on hamasta kahdentoisikymmeneen Vuos-
den iästä asti siihen, mennyt oman Kun-
nian etjiminen, Että minä olen ajatellut,
Tee Merkki sinun Pelueljallensa, Ps
86, Niin on myös Luoja andanut minulle yk-
dexi merkki unjan Leisistä Tiedosa, Se
estää minua tämän Tiedon saamasta pai-
juttavasta vaimaa, Koska minä saan
aina tutaa itsemän Hengeä väiväisiksi,
Se ottaa erinomaisen korottamisen pois, ja
vaatii fanomaan, En Minä etji omaa Kun-
nianin,

2. Itsestänjään pitämisestä,

Se itsestänjään pitäminen on minulle di-
nä näyhtänyt kohtullisesta mitasa tarpel-
lisiksi, ja olen katsonut ne Ihmiset jangen
keluatomasa ja viheljäisistä tilasa ole-
van,

van, jotka ei jotain itsestänjään pidä,
Sillä he haluentavat itjensä, Pyhä
Raamattu fanoo Rom 12. v 3, Ettei yksikään
itsestänjään enämbi pidäisi kuin hänen
tule pitää, vaan pitääkään kohtullises-
ti itsestänjään,

3. Yhpeydestä,

Peljättäväinen on yhpeys, Ei mikään tä-
jä maailmasa tee elämästä työlläisem-
mäxi ja sopimattomiammäxi kuin se, Sil-
lä se käy langemisen edellä, Minä en
tarvitse tätä asiaa muuta Efimerkkia
edestuada, kuin se mitä minä olen saanut
itse havaita ja kohtella, ofittain itse
tyköänänin, ofittain muissa Ihmissä, että
se nimittain yhpeys, kaata fuurimban on.
nettomuteen, Sillä Jumala seiso aina yk-
puita vastaan, Mutta se täytyy minun
itse puolestani fanosa tutudesta, Mi-
nun Luondonin on se, Yhpiän kangsa mi-
nä yhpiä olen, ja Nöyrän kangsa mi-
nä nöyrä olen, Mutta kovin se minun sy-
dänin murenda, koska minä fenkaldai-
a kangsa - Heljössä ja Sijaria kahtaan,
jotka sopimattomalla elämäkerrohan-
sa minun tyköänänin pyytävät sitä yk-
peyden Hengeä ylös, kihoilta, Se tule
minulle aivan raskaksi, asua niiden se-
asa, ofongatahdan minä aina koen heitä
väittää sillä muistutavella: Pitäkää
teitänne Nöyrän kaldaisina,
Syhykäinen Selitys näiden kolmen,
asian päälle,

Oman Kuorman etsimiseksi,
omistan minä itselleni seuraavasti asiat,
Esimerkiksi, 1. Ahkeraitten pitää lupauksena,
2. Ahkeraitten olla jäädyksen elämän
vaikuttaja lain kiivään jälkeen, 3. En an-
tevan, En väikene yhäisten, eikä ahkeraitten
edestä, jos totutta vastaan riidellään. j. n. e.

Itseni pitämiseksi,
Pyydän minä itseni niin korotta, Etten minä
kennangan tahdo antaa tila pilkata, vaan
muutamilla sanoilla tukitaan pilttejäsi fuon,
ja jälle se ole mahdollinen, Niin pakonem
pois, kaks siittä huoneesta, 2. En tahdo yhden
juopunon vertaisexi itseni atanda. j. n. e.

Ylpeydeksi,
Pyydän minä afootta itseni esimä mitäsi,
Esimerkiksi, 1. Jos joku sopimattomalla tavalla
tule minun huoneeni, hänen tahdon minä ulos
laitta, 2. Jos joku juopunonma tule minun ty-
könenin Raamatulle Dibuderaman, niin on
minä anna hänelle vastauksia, Sillä ei Päär-
lyy jovi heittä Sikkain steen, eikä Pyhää an-
daa koirille, 3. Jos joku tekee väärästä, olen
nopia andaman lain halduun. j. n. e.

Päätöksi faan minä sanoa, Koska oman
Kuorman etsiminen, itsestänne pitämisen,
ja ylpeys menevät yli Rajan, Niin
on Itsinen turmelluxen ala annettu, Sen
tähden Herras se korkein Jumala pitä-
kön itsekutakin alhaifudeksi, Sitä minä
toivotan itselleni ja itsekullakin minun
Kanssa Kristityillein. !!

Tänä Vuonna 1829, Hämeenlinnan Läänissä,
Someron Pitäjässä, Emä-kirkon Läänissä,
Wilukselan kylässä, Joulun-Kuun lopussa,
alkoi yksi angura Eläimien-Rutto, Ensün
nupseit kuoleman Eläimet mainitun Wiluk-
selan Witkan Talosta, Witka oli saanut yh-
den Waaran ajatuksen, Nimittäin, että yksi
Mies oli keijämäsi hänelä yhta Lyhdet-
tä Okkia, mutta ei hän andanut, senlaisen
syytä tähden luuli hän, että se Mies noi-
tuis hänen Eläimensä kuolemaan, Mutta
kaska hänen Eläimensä niin tyynin kuolit
etti muuta jäänyt kuin 5:si Kautaa hä-
nelle, Senjälkeen alkoi myös toifisa Taloi-
ja sama Rutto, ettei yhtikään Kautaa ko-
ko kylään jäänyt paitsi niitä 5:ttä kuin
mainittuun Witkan Talon alusta ensün
jää, Her Befallingsmannin Käskyn jäl-
ken oli ymbäri Pitäjätä joka Talosta
yksi Mies niitä kuoppamasi, ja niin muodon
7:semän Talon harja senkuldaisen Wihin-
gon Kautta tuli pois,

671
Lyhykäinen Puhe niistä asioista kuin
usein lasten-opetus, Wirkaa Maakun-
nassa rasilla ja merkittävää tekee,
yminä Esimerkkein kanssa,

M
Käsitteellisen Majestetin Annollis-
sen Asetuksen jälkeen; S: Martin Pitä-
jästä, Kosken Cappelin Läänissä ja Ka-
likolan Kylässä on Petter Falli ottanut
käsivaltansa yhden Orvon-Pojan
6:den Vuoden vanhana, Joka nimel-
lä, Mutta jalkinen todistus on häne-
stä koko Kylä-kunnassa, Että se mon-
da orjuden päivää kärsinyt on. Sillä
hänen on täytynyt usein Talvi-pa-
kuisessa olla, ja maata heinä-La-
doissa kolhojansa kovuden tähden.
Jongka minä itse jo silloin kasvattin
Koska minä Vuonna 1825 olin samassa
Kylässä luettamassa, Mutta silloin
se oli ulos-kuultu, että se oli niin
puoletoinen, jongka minä myös uskoin,
Mutta minun uskoni petti minun,
Koska minä tänä Vuonna 1829 sain
toduden kasvata: Vimmittain, Koska
oli nyt Lühokan Ruuskalla samassa
Lää.

Läänifä luttamasa, toi hän 3 Wiik.
koa ennen Luku-uoraa sen firme,
fanoi! Se on yxi laiska ja huolim-
tainen Poika, Mutta minä panen
hänen nyt tärne: toivaiten täällä
häneffä Miehen tulevan, se oli toi-
voitus, että hän olis siellä pois ka-
ranut, että oli, saatu fanoa Luku-
vuorolla Provasille, Niin ja niin
minä hänen panin Sekolahuun, mutta
si hän siellä pysynyt, jota aina
joka vuosi ennenkin Provasiin
steen päälle kammetten kanssa la-
hatten. Se on nyt 12 Vuoden vanha, ja
sitten koluta kuin Luku-uoro ohitfen
meni: että hän ainoastansa Provas-
tilda ylistyksen fai Luku-uorolla, niin
hän varasti sen pois, Ja se minun
sydämeni kaiken murenda, että he
niitä fala pois vievät, koska ei
he ole fala niitä tuonekhan.

Oulun Kaupungissa on prändätty
yxi senkaldainen A, B, C, Kirja,
jasa on Tabula Multiplicationis
& Ex Divisionis, jota ei ennen ole löy-
lynyt Suomalaisille: jota minä myös
aina olen halainut, ja samasa Kir-
jasa on myös feka Latinan että Kir-

joitus, Bokstavit.

Edellä mainitusa Läänifä, Honki-
ston Kyläjä, Anttilan Talosa oli
Pojalle senkaldainen A, B, C, Kir-
ja, Minun sydämeni ihaufui, koska
minä sen Kirjan näjin, toivoiden sen
Pojan siittä paljon viisautta saar-
van. Mutta koska minä rupesin
niitä Kirjoitus- ja Latinan Boka-
stavia näyttelemän, Tulipsi äiti
minun tykönäni toruman suurella
äänellä, Sanoden! Kuusi muuta
lasta on minulla jo ollut Sekolahu-
ja, ja ei ole ennenkän Latinata ja
Kirjoitusta opetettu, niin ei nyt kän-
tämä viiminen Lappi tarvitse sen-
kaldaisfa oppia, ja sen Kirjan hän
uei pois, ja toi yhden huonoman
Kirjan.

Minä ilmettelin yhden äitin tyh-
myttä, joka kadetti viisautta onal-
da Lapsildansa.

Senkaldaiset vastus afiat pal-
jon opetus- Wiran murkellifexu te-
kevät!

Ah Rakastettu kunnioitettava,
Korkiaasti oppinut
Herr Profesfor !!!

En olisi mahdollinen minun huonoudeksanin tätä kirjoit-
tamaan, Mutta se rakkaus kuin olen saanut tuta niin ai-
van suureksi minua kohtaan, vaatii minua siihen, Ei koskaan
pääse lante minun mielestäni se aika, kuin minä olen ol-
luut täällä kaupungissa, Jumalan siunauksella ja ohjauksella se oli,
että minä tänne jouduin, Teidän Herraudenne on minua to-
muksi pyytännyt ylöndä ja minun muistoaan kusemattomuus-
teen auttaa, jonka minä liikitetulla sydämöllä hama-
sta ensimmäisestä päivästä tänne tulduani havaitsin,
josta edestä en minä taida niinkuin minun tulis kiittää,
Mutta kuitenkin se muisto, jonka rakkauden mieli vai-
kuttaa hyveitä kohtaan, ei koskaan unhoiteta, Minä
olen myös ahkeroinut niin paljon kuin mahdollinen
ollut on, niin olla: etten olisi kellenkään pahemmaksi olla,
tahtonut, Mutta jos jaksus on toisin tapahtunut, että en
olen tehnyt eli puhunut jossain asiassa vastoin,
Niin se on tapahtunut vastoin minun tahtoaan
minun inhimillisestä heikkoudestani, jonka pyydän
nöyrimmästi andeksi, ja kohta olen myös sen saanut
mielihakaudella sen havaita, Sillä Jumalan sa-
nan voimalla ylös herätetty omatunto nuhtelee it-
se itsensä kaikista kuin paha on, — Minä myös
kiitään nöyrimmästi Teidän Korkiaasti kunnioitettava
Herrauttane, ja myös Frauua ja Manselaja kai-
ken ylöspidon edestä, ja oysteisesti kaikkia, sen mieli,
juosion ja kolhouaisen rakkauden edestä, kuin täällä
olemisen ajalla on minulle asetettu, — Nyt menen si-
hen toimituksen ilalla johonka aiemmin olen, ja jätän
kiitollisella mielellä, lyhyesti toimittain kaikkea hy-
vä, Jumalan halduun!!!

Nöyriin Palvelija
Jac: Ahlman

Minun oma ajatuseni, mikä kehoittaa yhtä opet-
tajata karsivallisuudesta tekemään hänen toimittu-
tuksensa!

Sen 11. ~~nuor~~ Vuoden pöytä, kuin minä olen tehnyt
työtä Lasten opetuksen päälle, on tämä ollut minun tar-
kaisuinen ja pääkirjoitus, Kuinka Jumalan Wal-
dunna, ja totuuden tundo tulisi lewitetyksi oimii-
sten lasten seassa, Muistain sen että Jumalan Sa-
nalla koetella ymmärryksen juuri, ei se häviä vaan
se vihailla iankaikkisesti, sentähden olen mi-
nä pitänyt itseni velvollisena, että tehoittaman
Jumalan sanan totutta elävillä muistucilla Lasten
sydämissä, sen korkeiman Jumalan lain ja Käskyt,
jilla painavalla totuudella, jos te lapset tämän oimii-
nen nuoran jälkeen vaalatte, niin teidän päälleen on
oleva armo ja rauha Jesusesta Kristuksesta meidän,
Te lapset niinkuin kirkkia Esivalda tässä maailmassa
aina on palkinnut kunnia merkeillä hänen uskalli-
set Palvelijansa, niimmäs te lapset jos te uskalliset
ollette, teitä odotta kunnian kruun tainasa Jesuseen
oman lupauksen jälkeen joka kuuluu näin, Ole uskalli-
nen kuoleman asti, niin minä sinulle elämän krun-
nin arman, ~~ikkäät~~ poisheitte kät teidän uskallusta-
ne, jonka edestä juuri palken mara on, j. n. e., Tämän
kaldaisit puhut pöytä attavat kokonansa lasten sy-
dämen,

ja tämän johdosta saa myös opettaja iloiseen
mielen, Mutta opettajan pitää oleman vaeltavaisen
sen jälkeen, Niin sen kautta tule opettaja ja lapset
yhdenkaldaisen mieleen, ja opettajalle ne raskam-
matkin velvollisuudet sulaisiksi ja keuiksi, ja laps-
set seuravat heidän opettajansa
ilalla!

Tämänkaldaisesta mielestä olen minä opetuksen
ala olema, joka aina minua
kehoittaa kiivauteen

Turussa se 11. Päivä,
Touko Kuussa,
1826,

Vöyrin Palvelija,
Jacob Ahlman,

Jäyrin Työrytö,

Niiden päälle mitä Schaulun opetuksen taruitten

3 Taulua joka luku Luokka kahden, Niimitään
Prändätyitä Suomalaisia Tauluja jotka laa-
jelle sopivat, olis parempi jos mahdollinen
olis, että ne olisit paperit, ettei puuta niistä
olisi, Sillä ne olis paremat maakunnan kulu-
jetta, että Paffi Paperia niiden alla vaan olisi.

Muutamia yksikälisiä Kiini-Tauluja, joiden
päälle Langasterin Schoulun räknätään,

ja Griffelejä,

1. Biblia Piendä eli fiiniläi Prändtia,
1. Uusi-Testamentti sitä suurembari Prändtia,
1. Virsi-Kirja suurembari Rakstaria,
1. Köllerin Catechismus,
1. Suebeliuxen Catechismus,
1. Kutuden opin Historia,

Kaikki Suomalaisia,

Se 21 P. Kesä Kuupa Vuonna 1826.

Jäyrin Palselja,
Jacob Ahlman
Suomalaisen lasten
opettaja,

Waldaimista Lappista,

Waldaimiksi Lappiksi kutsumin minä ne, jotka ei talletet
tietoon mistä he ovat kotoisin, eli paremmin sanoa,
ei heistä tietä, mistä he ovat Kirkon Kirjoissa j.n.e,
Waldaimet Lappet saavat alkunsa siitä, Että muuta-
mat ihmiset kuuluttavat nuoruudessaan siellä ja
täällä paikkakunnissa muissa Pitäjissä, Viimein käy-
tivät itsensä niin pahoin, Että he huoruudesta siirtäivät
ja syömyttivät lappia, Sitten he joutuivat kulke-
le, Siinä kussa hän viimeiseksi palveli, ei händä pi-
detä, sillä hän on ollut vähän aikaa siinä Pitä-
jässä, sitten hän tunge ajumaan syömyttävän Pitäjän-
jää, Mutta on siellä poisallut kymmeniä vuosia, Ei
oteta enä siellä vastaan, Sitten hän kuljikkele yhdestä
paikasta toiseen, Tapahuu myös, että Kiti kuoles pois, sitten
jää lappi orvoksi ja turvattomaksi ilman holhojata, Tämää
Lappi on sitten jangen viiheljäisessä tilassa oman Kitiinää
käytäksen eli pahan menetyksen tähden, sitä lasta kuljetaan
sitten kylästä kylään, Pitäjän yhteisestä holhomisesta, (eli
paremmin sanoen) Kirkkoista ja vaimaisten kassafta
ei ole tämänkaltaisten lastein toivokan apua saada, niinkuin
ne omaa Pitäjässä syömyttet ja turvattomat orvopappet
saavat, ei he tule myös Kirkon Kirjojen sijalleotetuksi,
ennen kuin he palveluksen kautta ruokansa ansaitsevat,
Senkaldaisia Lappia olen minä pyytänyt holhomisella
eduskatsoa, ja sijalleotta Schoulun, Välistäin olen mi-
nä saanut ylöskehaitetussa sen yökunnan apujammet
niitä lappia kohtaan, että he ovat ruokkinet yhden Wii-
kon joka talassa, siihenafti kuin Schoulu päälleseifoo,
Mutta ei se ole niin usein tapahtunut, Sentähden olen
minä pitänyt velvollisuudenani, että ostaan itse ruoka
kulle Schoulun ajaksi, Siihen kehoitta minua se kii-
raus minun kutsumisessani, Että minä olen itse senkal-
daisista Lappista, joka kyllä olen saanut koetella,
kuinga surkia ja viiheljäisen yhden orvotlapsen
tila on, ja olen velvollisena ilolla pitänyt itteni
siihen, Että sen Suuren Jumalan Waldakunnan
Rajat tulis leuitetyksi, Pyhän Evangeliumin kautta,

Genkaldaiista sealdsimmista Lapista tulee
harvoin kelpo oimista, Sillä he saavat ilman
jhdattajata itsepindaiisesti puolettomudesta ylös-
kasuaa Maakunnassa!

Ylpoisista se 9 Päivä Kesä Kuusa Vuon-
na 1826

Käyriin Paluelja,
Jacob. Ahlman,

Högadli samt vidtberömda Herr Professor!

Sedan Barna Läraren i denne St. Martinus
Söken Jacob Ahlsonars, under Herr Professorens
bevägnas gynnande, genom Kejs. Hushålls Salt
Skapets i Finland omförd, ^{redan} i sistledens var rikligt
undervisning, ej blott uti flera allmänna för honom
sigtiga stycken, utan ock uti Bell Danmarkiska
undervisnings metoden; och af Herr Professoren
äfven jag med den anmodan huggades, att med min
uppmärksamhet ledjaga Ahlsonars steg på den nya
metodens bana, torde väl, efter ett nog långt upp-
sök af sistnämnde Skoleighets fullgörande, försum-
lighetens, uti en så riktig sakt, föraktligt skugga mig
synas påfalla; men om oförenligheten uti hvarje
riktig sakt fordrar en pålitelig pröfning och skilda,
innan något giltigt resultat deraf kan beredas,
så har äfven jag icke velat hugga i vädr.

Ahlsonars anser Skapnings iästlorne, och
jättel att skriva på sand, vara högst förträffliga
påsand. Han beklagar blott att han icke varit i
tillfälle att anskaffa sig flere af berömda iästlor-
han äger blott fyra. Men hvar Monitorerne
behäffar, dem tror Ahlsonar, jvartligen kunna
begagnas uti ambulatoriska Skolorne på landet,
af orsak, att ^{innan} förskolans, utan förskild erfält

ning, som i Skolorna bestås, icke tillräta att deras
barns undervisning genom andras handledande
fördröjes: att ^{för} deras den fländiga Skol flyttningen
på Landet, dugliga Monitorer sällan, utan näst-
nämnade åtgärder, kunde erhållas: att, vid slika fall
begagnade Skol rummen, äro merändel för tränga
till en sådan manövrering: att å mindre antal
discipler (Ahlsmans medel tal är 28) Monitorerna
foga tjina till annat än underordnande af Lärarnas
lättnad och att Ahlsmans tror sin egen häremot
praxande method vara lämpligare, som är föl-
jandes Likh i Lancasterska Skolan, äro Barne-
enligt deras naturgäfvor eller gjorda framsteg för-
delte uti vissa Classer, såsom Abecedarian, Koppen
etc. och uti hvarje Class läsa, dels en af barnens
konvuls högt, enad de andra antingen läsa själva
efter, eller titta i boken, då läsan är vidlyftig; dels
läsa de på en gång, eller en i fändor, till alla kun-
na läsan, då fråga är om ord eller korta meningar,
flere andra sätt att förlika; hvarunder Läraren
efter behof flitigt besöker hvarje Class och lem-
nar den undervisning eller förefskrift som erfor-
dras. Uppå sådant sätt lära afven de yngsta
barnen inmanlänningar på 10, a 12 veckor, hvilket
sällan skall häntas i Åbo, ehuru många Lärare der
äro; och skulle ofordvliga Tiplor erhållas torde det
gå än fortare. — Kommande ord och andra i Lar-
sisterska Skolan öfliga exercitia, har Ahlsmans an-
tagit endast i den mån som hans arbogora mu-
skod fördras.

Den härskades rådande lättsinnigheten,

som offerar hvarje ledig stund, om ej åt darska-
per, åtminstone åt ett onyttigt lidsfordrif, har
hittills icke tillåtit några disputer uti skrifkonsten,
närmaste till Ahlsmans; men uti Rationalkonsternas
han lärde åtskilliga med framgång, emedan konstens
underbarhet lockat dem till honom. Med sina pris-
värda talanger har Ahlsmans således träffat en mis-
dre förmönlig jord till att den kultur han verkligt
kunde och ville åstadkomma.

Min enskilda erfarenhet vid Jakens forst-
ning, har således stadgat den öfvertygelsen hos mig,
att Lancasterska Skol methoden, äfven å Landsorterna,
är ej blott användbar, utan och högt fördelaktig.
Om också en Ahlsmans ännu icke anlegit Monitorer
när begagnande — en Ahlsmans hvars blivdlike snabb-
het, i dess inskränkta krets, med skäl betraktar dem
såsom onyttiga objekt; sitt värp — så torde en
annan, mera maktig och försedd med bättre utkomst-
(Ahlsmans rikthor äro högt tarfliga) med nöje, sakt
på egen bekostnad, begagna äfven dem med verklig
fordel, tröst som mig ytterligen ingen ambulato-
risk barna Lärare hittills gittal med den framgång
skota sin syfta som Ahlsmans, nemligen att så man-
ga barn på en gång, på så kort tid, för så ringa
arfrade och så nöjaktigt. Dett är sant att Ahlsmans
äfven förut vunnit ett adelsamt bifall af alla, då han
sne de fläkt andre skördal förakt, men så mycket
nödvändigare voru hjälpa medlen för de sednare.
Jag önskar blott att Ahlsmans kunde blifva
en Lärare för alla Lärare i den saken, så att han,
icke gommande sina ädla pund i en inskränkt
mindre duglig jord, lika den skörsta af alla Lärare

på jorden, inplanta de uppslämnings fröet för-
namligast i de Apoplastars hjertan, hvilka af hjonens
salunda utriplade, frambrus ljufels fackla till de
mörkaste yinklar. Dett vare ike nog att Ahlsman
skickligt kunde undervisa sina kamrater uti fräga-
varandes metod: i många stycken är han en så
rare afveg för Bell Samcasten, ehuru hans rykte
aldrig lät hinna till Englands allt förstorande
Tidningar. — Med all vördnad framhållas
Hög älle samt viddberande Herr Professorens

Den 17. Februarii 1727.

Imperiskaste Kinare

Dan. Ekwall

Kapellan i St. Mårtens Söcker

Bäste Bror!

Ända kärligt har jag gunnit kvarhållit
Ahlsmans manuskripten, dem jag nu
omfider för till Dig återfända. Jag har
genomläst dem alla med fördels nöje,
men ingen korrigeringens hand har jag
vid dem lagt, med undantag af den
viktigaste artikeln af^{te} Hans "Lancasterins
Skriftningskonst", som jag rikligt hufvudsakligt
faktiskt med nya interpunktioner
har, och som följande Lorden Linnas
särskild bryder. Om man ej har affen
de nu några här och der i dessa upp-
fattelser förekommande ingrammatiska

con
63

constructioner och den bristfällighet som
äro all visat sig i interpunction,
så tror jag visser, att enhver som
den läser, skulle finna dem rätt inter-
essanta. Mig förefalla de sådana, att
om de icke Ahlstroms hand utgått
i det öfriga de nu äro, jag snälla be-
undra hans rediga framställning, och
derjemte höglige, älska den menni-
ska kärlek som så tydligt lutan ut
desse hans skrifter. Jag tillstår att den
värma han visar för sitt kall såsom
barnalårare, och det finelag han
lynes lysa om de barn som äro hans
undervisning länna, gifvit mig ett
ganz
Sj

ganska fördelaktigt begrepp om Ahl-
strom, och att jag af utpräglat hjer-
ta anskade honom en bättre ställning
i verlden än den han här till kunnat
glädja sig åt. Men såsom Finne borde
han ej vara rätt lämplig till den bar-
nem undervisning i H. For, svarar
jag gifvit att Westgöthins vidd alla
Dij, och hvarem jag tror att han yt-
terligare tillskrifvit Edman? - Har nå-
gon ting i anledning af ett bekant-
de blifvit tillgjordt i affeende i reor-
ganisation af Ahlstroms Skolorne?

Ständigt

Liljeström

Tukkis d. 4. Apr.

1824.

Benj. Frösterud

Nyktata Uusia Sanomia.

Suomessa on näinä viimeisnä vuosina
löydetty ^{ainas jeka} ~~uusia~~ rautavuotta. Tällä on
nen olemma me ~~rauta-~~malmiä ainal

Ruotsissa tuonut, ja että jeta jelta
jaatin halvalla hinnalla ^{markko rautaa} ei huolittu
hakia rauttaa omasta maaista. (Rautta-
multaa) Kyllä kootiin ruoista, ja myösi
paikokain järvisnä jaatin rautta-keiniä.

~~jaissa rautta~~ ~~jalattin, mutta~~
Tehyinki ^{myösi} näistä rauttaa pikkoisista Masuunissa,
mutta ~~hinnalla~~ tälläistä rauttaa

ei jovi millään koostin hyväksi
Jaada. On jui kokia Epivalta
antanut ^{luttia jeka upsemmat} puotta luttia, ^{jos ei} ellei näitä

niistä rautaa löydyis, että upsemmat
Kruutit Hudejernaassa, joista vanhoina

aikoina on rauttaa otettu, mutta
jitten ~~jitten~~ ovat ^{jitten} jaitta jolta=

aikoina on jätetty, ja niin että ne
ovat ^{parhaan} ~~parhaan~~ jäänell, ja ^{jitten ja} myösi uncho-

tehtä ^{tu} ~~tehtä~~ tullut, että ^{muinen} ~~muinen~~ ^{ruuskaasti} ~~ruuskaasti~~
hyvää rauttaa jaatu. Tämä asia on nyt

niin hyvin menehtynyt, että L. meillä Suomessa
tällä ^{Karkkilan} ~~havaa~~ ovat nämät Kruutit. (Pogfors.)

Delta artikl af Manuscriptet
måste lunnas ofad, i anseende
der till att Jerningartid blir
jennit fullt af det som forut
että paljon valmiista
rauttaa

Car. ja. ~~Fruchtman~~

ovat siis.

Juost ja juomulta isat tavant juo-

mesa, ja soivotettava on L. etta juomul-

taa suvaitsevan galjaa enammen jonne li-

tantamiseksi kokemaan. Waa laityy
lakdotaan

jos (jota) pitaa oikea hyodytys^o alaan,

nouktaa, useampaa kasaa olla, niin

ettei ikään quillollen viidään onuta kuin

juomuisen, joko on 2, 3 eli neljä-

kin vuotta kasaa maanut, sekoitettuna

niillä aineilla, kuin talo ennen

mainittin, ja joka vuosi vähintään yhden

viikon jekoittuksi tulleit. Tällä lailla

juomuisen mu vaaan juomuisen

juomuisen ja kylmän maitin, jota kyltä

ruoka multa laityy, mutta joka ei jela

oikea hyodytys^o nouda, etta han on

kylmä ja mädentämätön, hiukkan jon-

taa antaman, jonka kautta heidän ruoka

multa rupeais panna mäteremän ja

kasvantoillen joreliaksi tulemaan, ja niin mu-

doia perempaa ~~lääke~~ hidelmaa antaman.

Elkää kuitte joka ~~muu~~ tällä:

nea multa font eli joka fonta kaik-

keisja maissa hyodytys^o antaa vaan

ei se keitteenkaan joka paikaspa ole yhtä

hyodytys^o. Tanta ~~mut~~ ja kuues maat

¶ Juomuisen ja ruokai-
hin

Enemmän sonnalla, kädäl-
lä, kakkien eli lastuilla
ja hakoilla jekotetta

tuovat melkein tällaisen sonnans
kansu yksinäisä aikaa, ~~mutta~~ ~~sen~~
~~—~~ jotka ja karpivat sen, vaikkoi
se oli niin hyvin madantunut, mutta
jain maat, jotka illojansa ovat
kylmät ~~ja~~ tuovat siitä vielä
kylmemmäksi, ja pitää siis se multa
josta jota siihen pannaan, olemaan
parvanhempi ja paremmin madan-
tunut, ja ei ~~se~~ kuitenkaan jovi
sin ainoastansa sellaista joutaa
paukaman, vaan pitää valin-
nalla eläen sonnalla koi-
tyttämään.

aitan voimassa pitämi;
Joksi menee kymmenen
osa siitä kohtauksesta,
kuin sen rakentaminen
vaati; on se kyllä tosi,
että aita kestää enemmän
kuin kymmenen vuotta,
mutta, jitten sen kans
pitää usein parattaman
ja löytyä kans niitakin
paikkoja, josta löytyä aitan
joka kauden vuodessa
vapaa uudella grammalla. Otta
kaannu siis, niinkuin
Janottin kymmenen osan.
Tule siis joka vuoden päällä
aitaamisen kohtauksesta 16.
Jylen hinta; ja jos joka
Jyly otettaan 4. fillinkin
maksamaan, niinkuin
joka ensimmäisen Jylyn
kirjoitaja arvellaan, niin
tule saman esimerkiksi
otettun maksu yellowaidet
sta joka ~~vuonna~~ vuod.

den päällä laustella vaiki
vähä paremmin kuin
neljä loutua, eli kah.
leena vuonna — 2. R. k. 32. k. ill.
2^{ksi} ~~Ojain~~ ~~Ojain~~
perkaaminen. Annetaan
tämän ~~olla~~ pellon olla
14. Jylen leiviskin jär.
koihin jahtun, niinj.
tu, oisika ojien kanto
tulee 240. Jyltä oja,
~~olla~~ perkaaminen jittin
että nämät ovat joka
toisena vuotena, kuin
pellto jän kilapna makaa
perkaattavat, ja että meis,
niin giemä ojaan kuin
maesä vaaditaan, leaa
laika perkaa Jyltä
niin tämän pellon oja.
minun vaati laksi
verkiä. Otetaan jittin
joka laksi verkin, sen
vuoksi että ~~ojain~~
ojain perkaaminen la.
pahtun fillä ajalla

kuin Lys^o ei ole kai.
keen kallihin, kahti
loutua maxamaan,
tule siis ojan perkami.
nen maxamaan — "
3^{ksi} ~~Jontun~~ ~~Paq.~~
Ustaminen. Tässä ajassa
laksu maa voitella
jonta jina enaman ajan
kustaa. jos 80. ~~kuor.~~
maa lutan ~~lakso~~
laksoja, jaoiseta maasta,
~~niin~~ ~~viipit~~ joka lai.
kolle niin maki pellosta
viipitkin luytyy joka
laikon päällä 120. kuor.
maa lutan. Jonnan hin.
nasta, ja mita se oikun ~~on~~
~~vaati~~ vaati, olis taala
naisen janomista, mutta olkoon
se loistaksi ja ottakaameta.
la Jonnan maksaman 8. kelli.
kia kuorma, joko hinta on
aiivan halvas, jos jonta viin
on vähenkin jaanul kokoon

ovat helpommat, kuin ^{muu}
myös sen vuoksi, että ma-
maa vaadi niin paljon
ojamiesten kuin laadon,
ja että juna sopii tehdä joi-
keltaista oja, ~~jokkelta~~
~~ma~~ joihen saadaan paun-
kivet, kuin pellon tekemi-
tusa tulevat, ja aina tekevät
niin paljon vassasta, ja jotko
kerran tehdyt ja vaadi joo-
pallon ollenkaan korjauksia.
Antaa myös maki-pellon aina
paromman jyvän, ja ^{siinä}
~~no~~ ~~vuoden~~ ~~tulot~~ ~~siinä~~
1. vuoteen tuloin välillä ja ol-
lissa niin iso eroitus kuin
lakso-pellosta, vaan antaa
se melkein aina kohto kas-
von.

Joko joo näitä kaikkia
pernan ajatelle, ja kohtaan
laskun tekee maki-pellon
ja laaso-pellon välillä joo

sen loyhtämisen, että ysi ty-
nyni maan parasta maki-pel-
toa vassan melkein kaasi
tyttöni maasta laaso-pellon-
kin laaso-pellon, ja hella
purskasi onakunnasta, joo
kylmä usein vaa laitton
laaso-maasta, kukaan teki
kolme ja ufiempuukin
tyttöni maasta lakso-pellon
vaikka joo-pellon.

Etta ^{lata} oikeen ymmen-
tettiin ja uskottuissah-
don minä laasa-epimer-
killa näyttää, kuinga
joo joo laaskettaman
jo oikeen ja vakavasti
tahdottaa joo teitää.

Ottakaame joo epimer-
kiksi että ~~no~~ minulla on
kaasi-pellon, ~~yksi~~
~~no~~ ~~no~~ ~~no~~ ~~no~~
molemmat
joo joo voimasti hyvi-
ojitut ja ovidatut, mutta ysi

niissä maki pelto, Synnyn
maan avara, ja Toinen lastu-
pelto, Kahden Synnyn maan
ijo, Landmatarin onnan jal-
keen. Annetaan niiden myös
joka Toisen vuoden joutilassa
maata, ja ainoastansa rullikiksi
kustotetta. Pitää siis, kuin
tahdotaan oikein ymmärtää, kum-
onala ko puolella voito on, sahaan
laskittaman mita ja työ kuin
aitaamiseksi, ojimiseksi, pellon
konekamiseksi ja laihon koro-
miseksi menee, niin kuin myös
kun ne jyvät kuin ~~kuin~~
~~kun~~ peltoja ~~kuin~~ kumpaan
kun peltoon siemeneksi menevät,
eli jiltä saadaan, maksavat.

Maki pelto

1^{ky} Aitaaminen. Etä maki
pelto ei tarvittan niin pal-
jon oja kuin Synnyn maa
lutaan aitaan janna
163. Jylen aidalla. Otta-
kaame jitten vielä että

aikaan onken, ja
huoisten laskiver-
killa; ottakaame jos
mihin jaisa palkan
kaksiksi
& ja huoisten yhdet.
Si plotuksi, ~~ain tu-~~
jitten ~~laina~~ ^{kaikki}
reitämisen vaivat
maksaman
5^{ky} Siemen. ~~Siemen~~
Tasa taas maki pel-
to on lappon puolel-
la, että siihen pitää
sihumpaan kysyttää
mar; Synnyn ma-
han menee Synnyn jota
otetaan _____ .. 12.

6^{ky} Leikamisen ja
reitämisen vaiva. Tasa
kuka tiepi, jos pitkan
ajan päälle, luskain
perhan maki pelto olis
vähäisen voiton puolel-
la että ~~siemen~~
Sen vuoksi, että kuin

Jiina laiko enemmän
pikemmin joutuu, ja
jaadan varakemmus
leikatuksi, niin se
myös ~~tuu~~ paremmin
kuivaa, eikä ole ~~totta~~
kun laikon kanssa

niin paljon väivää ja
vapusta, kuin myöhem-
min kypsytetään usein
Tulev. ~~mitta~~ ^{on} ~~olla~~

Jiina kans enemmitten
säännin olkea avaruuden
Juhiten kuin laksojelle,
Jilla ehkä jinnu on ^{aina} ih-
kuun kylvetty niin pal-
jon katoa pois orasta, ja
kasvaa enemmän jyvää
kuin olkea.

tettu niin että astia ja mutta
ovat kaiketti punaifkpi tulleet.

Tallaiiffa^u Kuumudeiffa^u kaikki
mita^{madanyiffa} (maankasvannoiffa^u eli luonto
syndynetta^u) maassa^u löyttyy, palaa
ja nousee^u javana, vaan maat,
kivi, javi, hiuta, kivi ja niin
edespäin, jaavat ja^u ja^u mita^u punni.
Taisfa^u havataan / kuinka paljon oikea
ruokka^u multaa^u maassa^u löyttyi.

¶ mita^u maa^u poltamisen
kautta on väkennyt, eli

Moni oppinut on tallaiiffen kor-
keuden kanssa mahdottoman paljon
vaivaa näknyt. On esimikiksi
ruutu aina^u jita^u myöden, kuin
ohra on ruvutut kasvamaan,
joka päivä ottamaan^u hiukkan
ruokan^u maata^u jellosta, ja
joka päivän^u ^{nimmittelyllä^u muodolla} korottaa, kuinka pal-
jon ruokaa^u multaa^u jiala^u löyttyis,
ja on jilla^u lailla^u tyyni^u havait,
ku, että^u niin^u kausan^u kuin^u ohra
lehtiä^u kasvoi, ei^u laittu^u havai-
ta^u että^u ruokaa^u multa^u mitään
vähennyt, mutta^u kuin^u ikään

vaan ruusujen siementä kasvamaan,
 niin joka päivä maassa aina
 vähemmän ruoka muuttuu löy-
 tyksi, ja kuin siemen ruusujen
 kypsyminen tapa erinomattain
 kuluu, ja näistä koetelemuksista
 oppinutensa on ja havaittu on
 että kaikki lehti kasvannot ~~kyllä~~
 kuin eivät vaan kasvavat / siementä
 antaa, aivan vähän voimaa
 maassa viävät, on ulkomailta ru-
 vettu / paljon lehti kasvantoja kas-
 vatettavana, papuja, vehnät, perunat,
 herneitä, apeliointa, ja niin edespäin,
 ja kuin siitä ennen kuin siemenen
 kypsyminen ruusujen nieltiin on ha-
 vaittu pellon olevan yhtä voimaa
 kuin jos se olisi joutilasna ollut,
 Vaikka ruoka muuttuu siementä
 näin on maan kasvantojen
 paras ja vahvin ruoka, ja kuitenkin
 kan ole kaikki ^{ruoka} siemen yhtä
 joutilas ja kelpava. Siihen vasti
 (2) Näin tahdomme me ruutua kas-
 vantoja kuitua, jotka joilla ovat
 erinomattain paljon lehtiä.

Si joutilasta peltoa vahan:
 tämän, ja

Tanomus Maanviljeliöille

N° 2.

Ruoka-mullasta.

Selittää yrittäjämme, mitenkä
 maan kasvannot kasvavat, ^{nimittim.} ~~maasi~~ ^{luokim.}
^{me} ~~mu~~ / C. aineita, joissa maan kasvannot
 kasvavat, ja näistä ruoka-mullasta
^{o. kelpu.} ensin mainittu. ~~Kasvat~~ ^{Kasvat} ~~kyllä~~ ^{kyllä} ~~ruoka~~ ^{ruoka} ~~il-~~
~~man~~ ^{man} ~~ruoka~~ ^{ruoka} ~~mulla~~ ^{mulla} ~~kyllä~~ ^{kyllä} ~~jokai-~~
 nen ^{siitä} ~~siitä~~ ^{olevan} ~~olevan ^{siemen} ~~siemen ^{siemen} ~~siemen
 maan, ^{kyllä} ~~kyllä~~ ^{ylimäisellä} ~~ylimäisellä ^{maalla} ~~maalla ^{peit-}
 tään, ja josta että se on ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä ^{siinä} ~~siinä~~
 madantynyt maan kasvantoiksi, ja
 ja eläville, ja mitkä heidän ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 tahtaan ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 maifille ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 ja mahtanut ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 löytä, ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 että maan kasvannot ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 kasvavat, ja ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 kuitua eli ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 kasvot ja ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 kasvot; ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 maan ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 ja jos se ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~~~~~~~~~~~~~

josta ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 ja ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 josta ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 ja ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 kasvot, ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 ja eläviä.

ja ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 havaittu, että ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 vastinut ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 ennenkuin se ruoka ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~
 on ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~ ^{siinä} ~~siinä~~

Kasvannolle ruoka multa, ja paan-
min hen mureus, ja jota enamm-
hen antaa hedelmän. ~~Tämä on~~
On siis ruoka
Jis ~~ruoka~~ multa maailmassa / ikäänä
kuin maan kasvanto jypä laan,
jota Jumala viisautensa ja rakka-
udensa on antanut kokonaa, ette
vaikka ihmiset murkittisi liisa-
pää, kaikkiin kuitenkin joutaa
ruokansa jaaman. Onnellista ja
kiitollista asia on vielä ~~se~~
se, että kirkollisuuden kautta on
tyymin tulkittu ja havaittu, että vaika-
ka kasvanto kaperakkeensa ruokaa
multaa vaatii, niin ~~sen~~ ^{han} kuitenkin
kun ~~modernin~~ ^{nykyisen} ~~viis~~ enamm-
joutaa ruoka multaa, ja että
ruoka multa maailmassa näin
aina ajasta aikaan lisääntyy.
Tällä tavalla kyllä maailmassa on
vielä enammun ruoka multaa ~~ja~~
kaksi tyytä löytö, jotka ~~siis~~
sastosta ~~vastoin~~ paljon vähentävät.
Yksi näistä on se, että niinkuin

jokainen kyllä on mahtanut ha-
vaita, ~~viis~~ aina järviin ja mereen
viisi paljon ruokaa multaa, ~~joka~~
waan ^{tämä} se kuitenkin ~~siis~~ oli
kaikkien ilman työtöitä ihmisille,
että ~~ruokaa~~ ^{järviin} ja meren ~~työtöitä~~ myös
Kasvantoja löytö, jotka ~~paan~~ ^{viisinkin}
ja paanoin kuin maankasvanto
jota paremmin kasvavat, jota
enammun se ruoka multaa ~~ja~~
vat, ja jota paremmin taas ~~niitä~~ ^{se}
lä löytö, ja paremmin ~~kaikkien~~
on ruokaa, ~~jota~~ ^{ja} paremmin se kasva-
vat, niin että tämä ruoka multa
viimein kuitenkin tulee ihmisten
työtöiksi. Mutta valkean kautta kasvanto ja
ruoka multa tulevat melkein kaikki
kun ~~työtöitä~~ ja näin ~~on~~ ^{se} ~~siis~~
kuinka ~~paan~~ ^{ittellensa} ja ~~jalkeen~~
elävien nel ~~työtöitä~~, jotka ~~työtöitä~~
polttaensa ~~ja~~ maata ~~paan~~ ^{ei}
jotka juopeltoja (kytöä) ~~paan~~
ylönpalttista ~~paan~~ ^{paan}
man ~~työtöitä~~ ^{hankivat} ~~työtöitä~~, josta hein

jolla maat jotka kaikkien
työtöitä ja myös kalat
vat ~~työtöitä~~ ^{ruokaa} multaa ~~ja~~
löytö ~~työtöitä~~ myös

ja huolimattomuudesta valkean
vallallensa ~~paan~~ ^{ei}

Ruoka multaa enmä ikään
 löydy yksinänsä, grublason,
 vaan on se aina maan
 kunsa jekoitettu, onni eli
 Javan ja tiedon kunsa
 jekoitettu. Taitaan kuu-
 lenkin

dan ylijään ei ole kuitankaan muu-
 ta kuin vahingon. Näemme
 me lasti onyöi luojin korkeaa
 viisautta, että enin oja ruoka
 multaa aina vedesi viisyyttä
 lakso maihin, josta he markkipuden
 kautta tulevat tulijesta valkeasta
 ihmiskukunnaa tyvoksi. Jaasta
 tykji. Ruoka multan pahrutta,
 eli kuinka vakeva kukun maan
 on, ~~Luilla~~ onilken jän väistä
 urvaa, että nimittain jilla on
 jita mustempaa väriä, jota enin-
 min jilla ruoka multaa löydyy,
 vaan ei ole sama kuitankaan viisi;
 mutta jilla lailla tala on opittu vaaran-
^{maari} taita, että on otettu ruoka multaa
 ja hyvin kivistetty, ettei enää
 jita kasteen jufaraakaan löydy
 nyt. Sitten jita on hyvin tyynin-
 punnitta ja sen jälkeen grantu
 jokenkin valkea kestavaan
 a priaan ja sen jälkeen hyvin
 keumassa helli valkeasta pol-

(*) Nopelini kuyot, ja muut affiat, josta tehdään
 jita janssa, josta valkeat ja vahinkukaan
 muuttu.

ette Ennen kuin jos multaa ei ole ^{tyyri}
 denbynt, niin Tama tulee lieten-
 kin jän graalle, jos multaa on hyvin
 madantynyt, jilla onnutoin hen
 on kasvantoillen ikänäsi kuin
 keittämätön ruoka ihmisille. Näemme
 meas jäs jussullaan, Tasta me tui-
 dumme jäs ymmäri mitinkä se tulee
 että jäs multaa, ehkä jita ei löydy niin
 paljon javia ja hiuten kuin jella ja
 kuuvaan onuan ruoka multassa, kuu-
~~tut~~ vaan on multaan grublason
 ruoka multaa, kuitankaan ei ole ifon
 aikaan onin voipä kuin jella ja
 lampijan onaan ruoka multaa. On ni-
 millään jussulla niin vahajan onadon
 tynt, ettei kasvantot vielä jita mittain
 ruoka taida itti ottaa. Mutta jos
 jäs jussulla jadaa parommin mate-
^{jika} ^{taitta}
 nunaan, (ojittamifella), jilla onan tala
 lamproisemmaksi, [#] ette jollamifella, josta
 jyttyy tukkaa, jolla on oninomainen
 voima madantamifun jouduttas, ^{Jamin kuin} jalki
 kalkilla, javilla ja hiutekka, jotta kuu-
 onyöi, kuin hiute jussullaan ja
 koitellaan jussullififi. Ja kuu-
 dentamifun jouduttas, että jussul-
 lan vahittas ja jastavat parommin
 kassella jita onaan. Tasta onyöi me

4 tulee kasvantoillen kohtu
 parommaksi jäs jän

että kuydamalla ja ajittamifella
 jotta madantamifun jouduttas
 että onyöi

ymmärrämme kukaan niilen, jotka joo
 multaa jonnain lisanantseksi teen
 kison ei tarhaan kokovat, paljon
 enemmän tuli jita^o voitaa, jos joo
 enen^o kasoitui ajaisivat, ja jihin se
 kaitaisivat^o vakaisin joo, kuita ja
 jontu^o ja^o kakkia ja^o tukkaa, jos
 mita^o löytyy. Kun yntellään mit.
 taan matanemisen jaatan, on ha-
 vaikka ette se aina joo paremmin
 joutuu ja^o menesty, jota^o usom-
 paa ainetta kokoon jannan, ja
 liatunkin se on tarpeellinen, ette^o jotta
 jotta^o oleman elävistä kulluista (su-
 tra, kussa, luitta, kuolleitten elä-
 väin^o nemitien, ja^o niin idospain) jilla
 Niin kuin elävät ei^o isoon aikaan taite-
 vat elän^o aiant^o yhtä^o kauvan kuin
 kasvatat (löytyy^o puilta^o jotka^o ovat
 yli 1000 vuopä^o vanhoja) oim^o tieden
 ja^o nykyt^o myös^o paljon^o alkijaa^o
 matanovat, kun maankavanto^o,
 ja^o ovat^o ne^o oimellen^o idanansi^o kuin
 kappaan^o taikinasi, ja^o jouduttavat^o
 ja^o kajoamaan^o ja^o mahommaan.
 jolla^o sellainen^o multa^o kasa^o joo
 ja^o paljon^o paremmin^o matanomaan,
 jos^o hän^o joo^o asen^o lucaa, niin
 ette^o ainet^o tulevat^o hyvin^o jilla
 tukaksi, ja^o se^o jilla^o puoleen^o multa^o en-
 nen^o on^o valkopuolinen^o ollut

ja^o valittain^o kappaa, kufella^o di^o jotta
 jolla^o jita^o on, multa^o multoin^o qa-
 lialla^o sidella,